

Köp av verksamhet

KOMMUNER OCH LANDSTING 2006-2011

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Köp av verksamhet

KOMMUNER OCH LANDSTING 2006-2011

Generella frågor om skriften besvaras av:
Olle Olsson, olle.olsson@skl.se, tel. 08-452 79 46

Frågor om kommunsektorn besvaras av:
Mona Fridell, mona.fridell@skl.se, tel. 08-452 79 10

Frågor om landstingssektorn besvaras av:
Siv-Marie Lindquist, siv-marie.lindquist@skl.se, tel. 08-452 74 74

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2012
ISBN: 978-91-7164-839-6
Omslagfoto: Bildarkivet
Produktion: ETC Kommunikation
Tryck: LTAB, oktober 2012

Förord

Kommuner, landsting och regioner upphandlar allt mer verksamhet för att kunna genomföra sina uppdrag. Sveriges Kommuner och Landsting fortsätter att följa utvecklingen inom detta område.

I kommunerna har de totala kostnaderna för köp av verksamhet ökat från 47,9 miljarder kronor 2006 till 77,0 miljarder kronor 2011. Andelen köp av verksamhet har ökat från 12 procent 2006 till 16 procent 2011. Det är köp från privata leverantörer som ligger bakom nästan hela ökningen, från 10 till 14 procent av de totala nettokostnaderna.

I landstingen har de totala nettokostnaderna för köp av verksamhet ökat från knappt 30 miljarder 2006 till 44 miljarder 2011. Andelen köpt verksamhet har ökat från 18 procent 2006 till 22 procent 2011. I landstingen ökar både köp från privata och offentliga leverantörer. Ökningen är tydligast vad gäller köp från privata leverantörer som ökat från 10,8 till 13,5 procent.

Skriften har framarbetats av Olle Olsson, Lena Svensson, Mona Fridell och Siv-Marie Lindquist, Avdelningen för ekonomi och styrning.

Stockholm i oktober 2012

Mats Kinnwall
Avdelningen för ekonomi och styrning
Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

6	Sammanfattning
6	Inledning
6	Rapportens disposition
7	Köp av verksamhet i kommunerna
8	Köp av verksamhet i landstingen
9	Kapitel 1. Kommunernas köp av verksamhet 2006–2011
9	Definitioner
12	Kommunal verksamhet totalt
19	Pedagogiska verksamheter
25	Vård och omsorg
28	Äldreomsorg
29	Omsorg om funktionshindrade
30	Vård av barn och unga
32	Kapitel 2. Landstingens köp av verksamhet 2006–2011
32	Definitioner
34	Hälso- och sjukvård samt regional utveckling
40	Hälso- och sjukvård
43	Primärvård
46	Specialiserad somatisk vård
52	Specialiserad psykiatrisk vård
57	Tandvård
60	Bilaga 1. Tabellunderlag kommuner
63	Bilaga 2. Tabellunderlag landsting

Sammanfattning

Inledning

Kommuner, landsting och regioner¹ upphandlar allt mer verksamhet för att kunna genomföra sina uppdrag. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) fortsätter att följa utvecklingen inom detta område.

Uppgifter om kommuner har hämtats ur den officiella nationella statistiken. Kostnadsuppgifterna är hämtade från SCB:s Räkenskapssammandrag för åren 2006–2011. Materialet utgår också från den verksamhetsindelning som följer utifrån SCB:s Räkenskapssammandrag.

Kostnadsuppgifterna för landstingen är hämtade från landstingens Räkenskapssammandrag för åren 2006–2011. Verksamhetsuppgifterna är hämtade från den enkätundersökning som SKL gör årligen (VI 2000). Uppgifterna om privatläkare med ersättning enligt nationell taxa kommer från den enkätundersökning som årligen görs av SKL.

Rapportens disposition

I kapitel 1 och 2 görs en genomgång av kommunernas respektive landstingens köp av verksamhet. Kapitlen inleds med ett antal begreppsdefinitioner samt en redogörelse för varifrån olika uppgifter hämtats. En beskrivning och en analys görs av hur de totala kostnaderna och fördelningen mellan offentliga och privata leverantörer utvecklats. Därefter följer en genomgång och en analys av utvecklingen inom olika verksamhetsområden. Rapporten avslutas med några sammanfattande tabellunderlag.

Not. 1. I skriften kallas fortsättningsvis även regioner för landsting

Köp av verksamhet i kommunerna

I kommunerna har andelen köp av verksamhet ökat från 12 procent 2006 till 16 procent av de totala kostnaderna 2011 (se diagram 1). De totala kostnaderna för köp av verksamhet har ökat från 47,9 miljarder kronor 2006 till 77,0 miljarder kronor 2011 (se diagram 1). Köp från privata leverantörer ligger bakom nästan hela ökningen. Köpen från privata leverantörer har ökat från 10 till 14 procent av de totala kostnaderna (se diagram 3) vilket motsvarar en ökning från 40,8 miljarder 2006 till 67,1 miljarder 2011.

De pedagogiska verksamheterna och vård och omsorg står för merparten av köpen (se diagram 4). Det är dock inom infrastruktur och framför allt köp av räddningstjänst som andelen köpt verksamhet ökat mest, mellan 2006 och 2011, från 7,7 procent till 15,0 procent, vilket innebär en ökning med 7,3 procentenheter (se diagram 5). Ökningen beror på att allt större del av räddningstjänsten köps från kommunalförbund. Inom de pedagogiska verksamheterna beror ökningen framför allt på att andelen barn och elever i fristående verksamheter ökar för varje år (se diagram 11). Här finns dock en stor variation vad gäller andel fristående verksamhet mellan olika kommuner. Ökningen av köp av verksamhet inom vård och omsorg (se diagram 14) beror delvis på att allt fler personer inom äldreomsorgen bor i särskilda boenden som bedrivs av enskilda vårdgivare. En mindre del av ökningen kan också förklaras med införandet av lagen (2008:962) om valfrihetssystem, LOV, detta gäller speciellt inom hemtjänst. Hemtjänsten utgör dock bara en mindre del av köp av verksamhet inom vård och omsorg.

Övriga företag (aktiebolag, handelsbolag och enskilda företag) står för störst andel av kommunernas totala kostnader för köp av verksamhet, 11 procent medan föreningar och stiftelser står för 3 procent och enskilda personer mindre än 1 procent (se diagram 7).

Insamlingen av statistik avseende kommunernas köp av verksamhet har förändrats jämfört med tidigare år. Från och med 2011 efterfrågas enbart köp av huvudverksamhet (till exempel vård och omsorg om äldre). Tidigare ingick även köp av stödverksamhet (till exempel städning eller fastighetsskötsel) i kostnaden för köp av verksamhet. I denna rapport har därför kostnaderna för köp av verksamhet 2006–2010 räknats om, så att stödverksamhet exkluderas och kostnaderna blir jämförbara med år 2011. Jämfört med tidigare års rapporter innebär detta att andelen köp av verksamhet minskar med i genomsnitt 1–2 procentenheter per år. Däremot är förändringstakten mellan åren ungefär densamma som tidigare.

Köp av verksamhet i landstingen

I landstingen har andelen köpt verksamhet ökat från 18 procent 2006 till 22 procent av de totala nettokostnaderna 2011. De totala nettokostnaderna för köp av verksamhet har ökat från knappt 30 miljarder 2006 till 44 miljarder 2011 (se diagram 21). I landstingen ökar både köp från privata och offentliga leverantörer. Ökningen är tydligast vad gäller köp från privata leverantörer. Dessa köp har ökat från 10,8 till 13,5 procent (se diagram 23) vilket motsvarar en ökning från 18,1 miljarder 2006 till 27,6 miljarder 2011.

Merparten av köpen görs inom primärvården och den somatiska vården (se diagram 24) men ökningen är störst inom primärvården och tandvården (se diagram 25). Orsaken till primärvårdens ökning är framför allt införandet av vårdval där de privata leverantörernas andel ökar från 21 till 33 procent mellan 2006 och 2011. De totala nettokostnaderna för köpt primärvård har nästan fördubblats och så gott som hela ökningen kan härledas till köp från privata leverantörer (se diagram 30).

År 2011 fanns det 1 197 vårdcentraler varav 42 procent eller 497 drevs av annan vårdgivare än landstingen. Mellan åren 2006 och 2011 har antalet vårdcentraler totalt ökat med 173 och antalet vårdcentraler som drivs av annan vårdgivare har ökat med 228 stycken. Detta innebär att landstingsdrivna vårdcentraler verkar ha övergått till privata enheter eller lagts ned och att nya privata enheter har tillkommit under perioden. Antalet landstingsdrivna vårdcentraler har minskat med 7 procent mellan 2006 och 2011 medan antalet vårdcentraler som drivs av annan huvudman än landsting har ökat med närmare 85 procent under samma period (se diagram 32). Inom tandvården har ett flertal bolagiseringar genomförts under de senaste åren (se diagram 46). Inom den somatiska vården kommer den köpta vården främst från andra landsting och egna bolag (se diagram 34).

Privata företag står för störst andel av landstingens totala nettokostnad för köp av verksamhet inom hälso- och sjukvård. Andelen har ökat från 9,5 procent år 2006 till 12,1 procent år 2011. Ideella föreningar och stiftelser respektive hushåll och individer står för mindre än 1 procent vardera (se diagram 29).

Kommunernas köp av verksamhet 2006–2011

Definitioner

Som underlag används uppgifter som finns i den officiella nationella statistiken och som beskriver kommunernas marknadsanvändning. Kostnadsuppgifterna är hämtade från SCB:s Räkenskapssammandrag för åren 2006–2011. Materialet utgår också från den verksamhetsindelning som följer utifrån SCB:s Räkenskapssammandrag.

- › *Politisk verksamhet*: stöd till politiska partier, revision och övrig verksamhet.
- › *Infrastruktur, skydd med mera*: fysisk och teknisk planering, bostadsförbättring, näringslivsfrämjande åtgärder, turistverksamhet, gator och vägar, parkering, parker, räddningstjänst, miljö- och hälsoskydd samt totalförsvaret och samhällsskydd.
- › *Fritid och kultur*: stöd till föreningar, idrotts- och fritidsanläggningar samt fritidsgårdar, bibliotek, stöd till kulturella föreningar och studieorganisationer, museum samt musik- och kulturskola.
- › *Pedagogisk verksamhet*: förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, skolväsendet för barn och ungdom (inklusive förskoleklass) samt vuxenutbildning.
- › *Vård och omsorg*: primärvård, hälso- och sjukvård, vård och omsorg om äldre och funktionshindrade. I detta innefattas boende i särskilda boendeformer, sjukhem, hemtjänst, färdtjänst. Omsorg om psykiskt utvecklingsstörda ingår. Individ- och familjeomsorg (IFO) omfattar kostnader för socialbidrag, institutions- och familjehemsvård, familjerätt, öppenvård och behandling.

- *Särskilt riktade insatser*: flyktningmottagande och arbetsmarknadsåtgärder.
- *Affärsverksamhet*: näringsliv och bostäder, kommunikationer samt energi, vatten och avfall.

Kostnad

Kostnad definieras som bruttokostnaden minskad med dels interna intäkter (intäkter från andra förvaltningar i kommunen) dels med intäkter från andra kommuner och landsting.

Summa egentlig verksamhet

En summering har gjorts av kostnaderna för den verksamhet som räknas till kommunernas egentliga verksamhet, det vill säga kommunernas totala verksamhet exklusive affärsverksamheten. När kostnader ställs i förhållande till totala kostnader är det summa egentlig verksamhet som avses.

Köp av verksamhet

Kostnader för entreprenad och köp av huvudverksamhet avser kostnader för köp där avtal finns med en extern producent. Med en entreprenad menas en verksamhet eller delverksamhet av större omfattning. Köp av verksamhet är ett vidare begrepp än entreprenad. Hit räknas även verksamhet med extern producent grundad på peng- eller checksystem liksom köp från annan kommun, landsting eller staten. Försäljning till andra kommuner och landsting är exkluderade på riksnivån för att undvika dubbelredovisning av kostnaden.

Observera att insamlingen av statistik avseende köp av verksamhet har förändrats jämfört med tidigare år. Från och med 2011 efterfrågas enbart köp av huvudverksamhet (till exempel grundskola eller vård och omsorg om äldre). Tidigare ingick även köp av stödverksamhet (till exempel städning eller fastighetskötsel) i kostnaden för köp av verksamhet. I denna rapport har därför kostnaderna för köp av verksamhet 2006–2010 räknats om, så att stödverksamhet exkluderas och kostnaderna blir jämförbara med år 2011. Vissa av beräkningarna har inte gått att göra exakt utan schabloner har används. Jämfört med tidigare års rapporter innebär det nya sättet att redovisa att andelen köp av verksamhet minskar med i genomsnitt 1–2 procentenheter per år. Däremot är förändringstakten mellan åren ungefär densamma som tidigare.

Begreppet entreprenad och köp av huvudverksamhet definieras i den kommunala kontoplanen Kommun-Bas (konto 463). Följande grundläggande förutsättningar ska vara uppfyllda:

1. Avtal eller liknande överenskommelse om att bedriva viss verksamhet finns med en extern producent.
2. Verksamheten skulle annars ha utförts i egen regi.
3. Kommunen har huvudansvar för att tjänsterna erbjuds kommuninvånarna (gäller för huvudverksamheterna).

Privata leverantörer

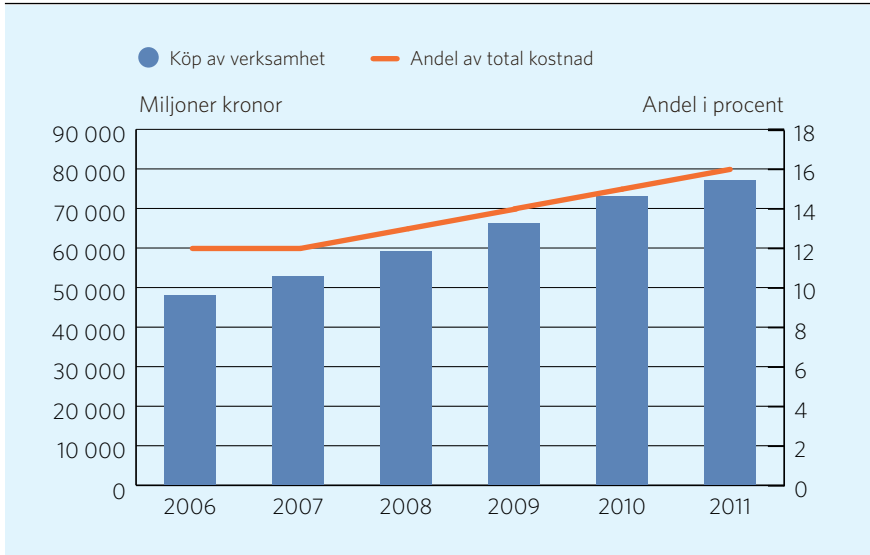
I begreppet privata leverantörer ingår föreningar och stiftelser (ideella och ekonomiska föreningar samt stiftelser och Svenska Kyrkan), övriga/privata företag (aktiebolag, handelsbolag eller enskilda företag) och enskilda personer (personliga assistenter, kontaktpersoner och familjehemsplaceringar).

Offentliga leverantörer

I begreppet offentliga leverantörer ingår kommunens egna kommunala företag, andra kommuner, landsting och stat.

Kommunal verksamhet totalt

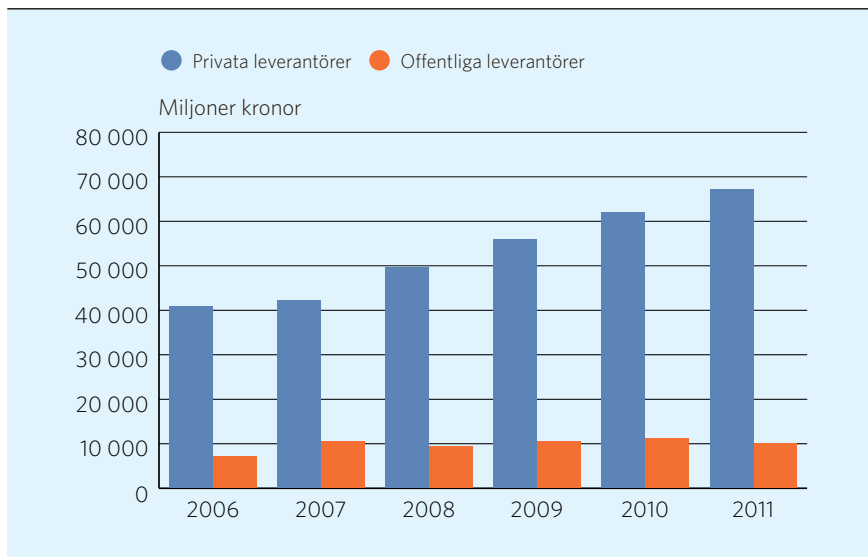
DIAGRAM 1. Kommunernas köp av verksamhet 2006-2011 miljoner kronor samt andel av totala kostnader.

Källa: SCB

Kommunernas totala kostnader uppgick till 489,9 miljarder kronor under 2011. Kostnaderna för köp av verksamhet uppgick till 77,0 miljarder kronor vilket motsvarar 16 procent av de totala kostnaderna. Andelen köp av verksamhet har ökat med fyra procentenheter mellan 2006 och 2011.

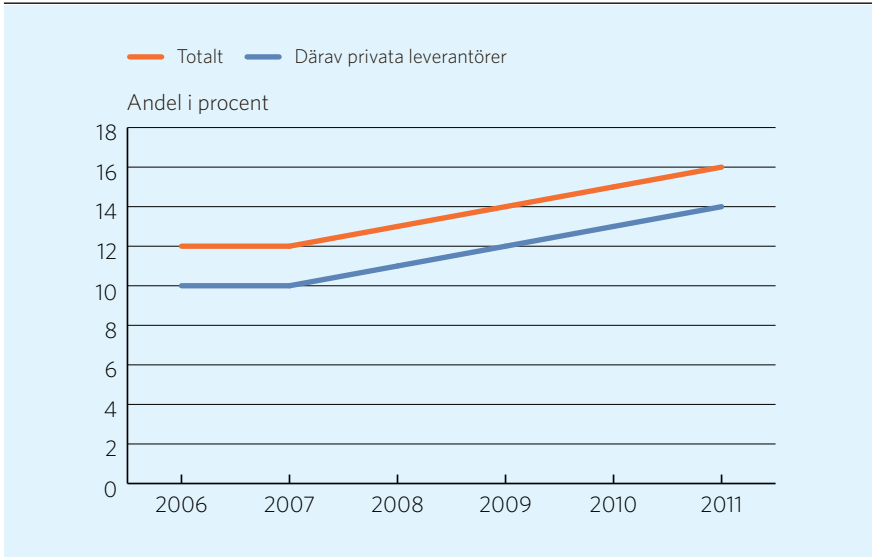
DIAGRAM 2. Kommunernas köp av verksamhet fördelat per leverantör 2006–2011, miljoner kronor.

Källa: SCB

De totala kostnaderna för köp av verksamhet har ökat från 47,9 miljarder kronor 2006 till 77,0 miljarder kronor 2011. Det är köp från privata leverantörer som ligger bakom nästan hela ökningen. Kostnaderna för köp från privata leverantörer har ökat från 40,8 miljarder 2006 till 67,1 miljarder 2011. I begreppet privata leverantörer ingår föreningar, övriga företag som till exempel aktiebolag och enskilda personer. I begreppet offentliga leverantörer ingår kommunala företag, andra kommuner, landsting och stat.

DIAGRAM 3. Kommunernas köp av verksamhet 2006-2011 fördelat per leverantör, procentuell andel av totala kostnader.

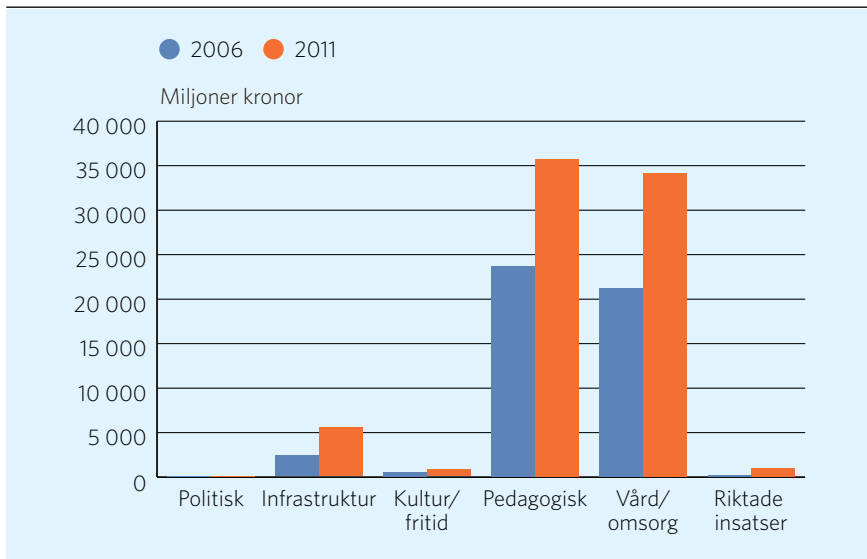

Källa: SCB

År 2006 utgjorde andelen köpt verksamhet 12 procent av kommunernas kostnader. Andelen har sakta men säkert ökat och 2011 uppgick den till 16 procent. Köpt verksamhet från privata leverantörer har ökat från 10 till 14 procent av de totala kostnaderna.

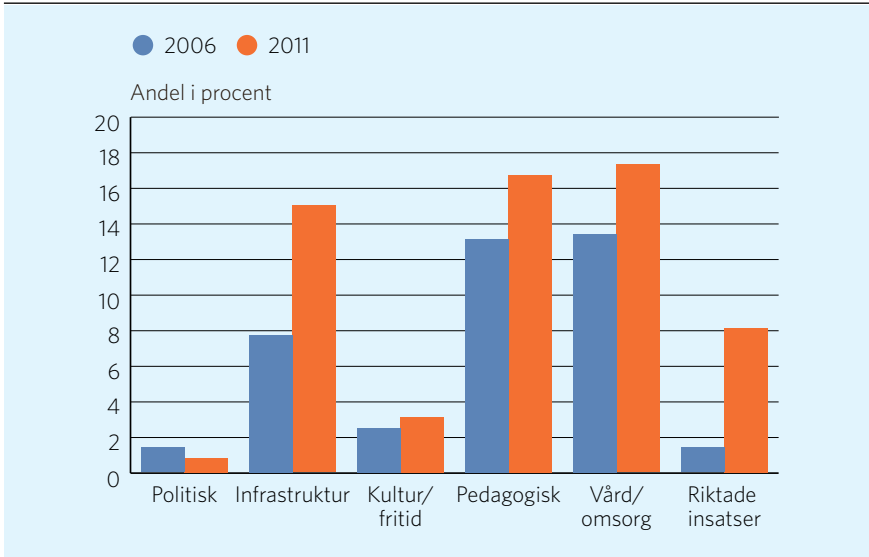
DIAGRAM 4. Kommunernas köp av verksamhet 2006 och 2011 fördelat per verksamhet, miljoner kronor.

Källa: SCB

De pedagogiska verksamheterna står för cirka 44 procent av kommunernas totala kostnader och har även störst summa för köp av verksamhet. Inom de pedagogiska verksamheterna köper kommunerna platser dels från varandra, dels från fristående huvudmän. Kommunerna köper också mycket verksamhet inom vård och omsorg.

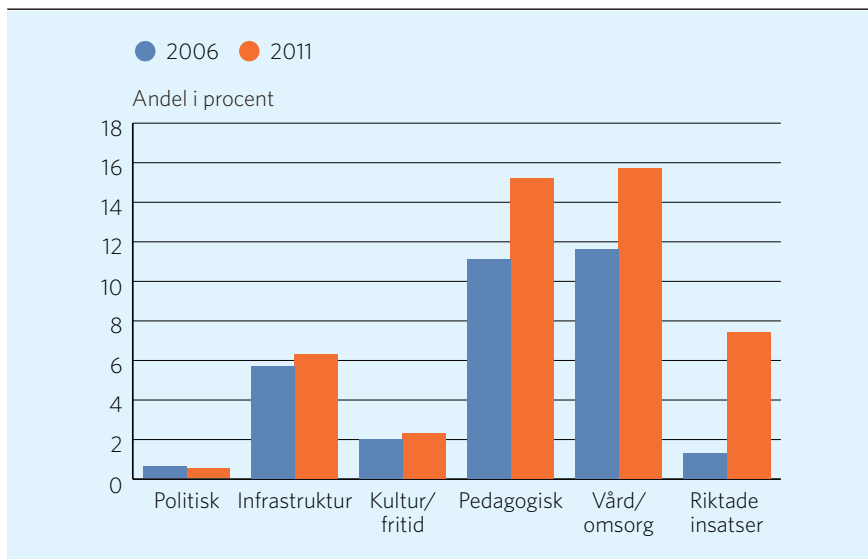
DIAGRAM 5. Kommunernas köp av verksamhet 2006 och 2011 fördelat per verksamhet, procentuell andel av verksamheternas kostnader.

Källa: SCB

Det är inom vård och omsorg som andelen köp av verksamhet i förhållande till verksamheternas totala kostnader är högst och uppgick 2011 till drygt 17 procent. Men det är inom infrastruktur och framför allt köp av räddningstjänst som andelen köpt verksamhet ökat mest mellan 2006 och 2011, från 7,7 procent till 15,0 procent, vilket innebär en ökning med 7,3 procentenheter. Ökningen beror på att allt större del av räddningstjänsten köps från kommunalförbund.

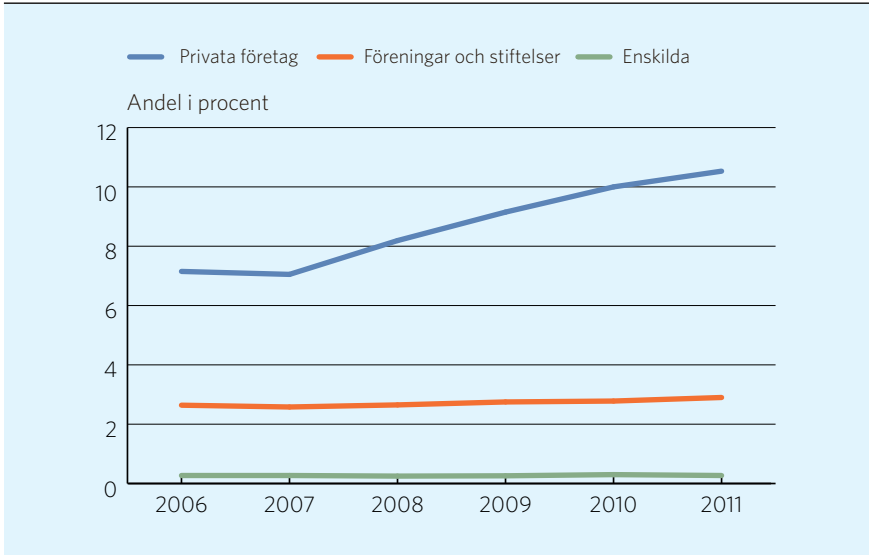
DIAGRAM 6. Kommunernas köp av verksamhet från privata leverantörer 2006 och 2011 fördelat per verksamhet, procentuell andel av verksamheternas kostnader.

Källa: SCB

Vård och omsorg har högst andel även när det gäller köp av verksamhet från privata leverantörer, 15,7 procent 2011, vilket innebär att det bara är drygt 1,5 procent av de totala köpen (se diagram 5) som görs från offentliga leverantörer. Av diagram 6 framgår att det är de privata leverantörerna inom vård och omsorg som står för ökningen på drygt 4 procentenheter mellan år 2006 och 2011. Även inom de pedagogiska verksamheterna har andelen ökat med drygt 4 procentenheter för de privata leverantörerna. Den största ökningstakten mellan 2006 och 2011 när det gäller köp från privata leverantörer, återfinns dock bland de riktade insatserna (flyktingmottagning och arbetsmarknadsåtgärder) med 6,1 procentenheter. Det är framför allt inom flyktingmottagandet som andelen privata leverantörer ökat.

DIAGRAM 7. Kommunernas köp från privata leverantörer i förhållande till kommunernas totala kostnader 2006-2011, procentuell andel per organisationsform.

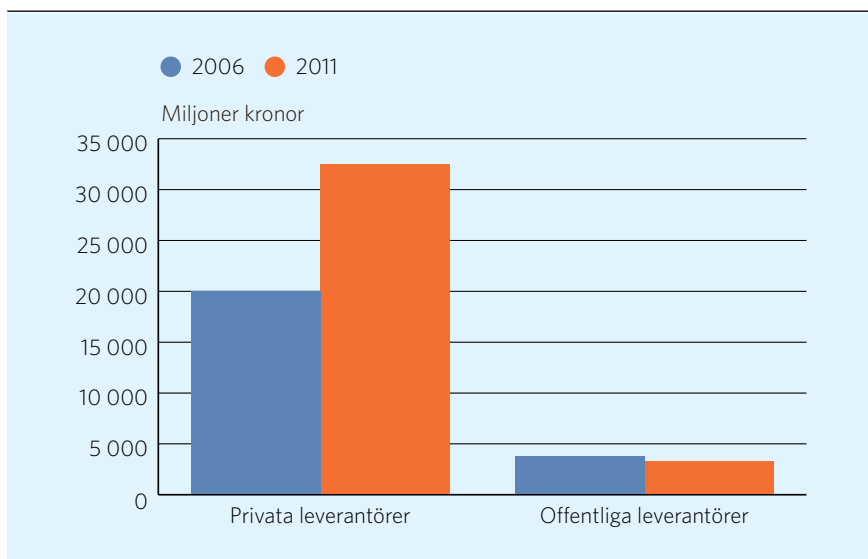

Källa: SCB

Under år 2011 utgjorde, som tidigare nämnts, köp av verksamhet från privata leverantörer 14 procent av kommunernas totala kostnader. Större delen, 11 procent, levererades av privata företag (aktiebolag, handelsbolag eller enskilda företag) medan föreningar och stiftelser stod för 3 procent. Enskilda personer (till exempel personliga assistenter, kontaktpersoner och familjehemsplaceringar) stod för en mycket liten del. Företagens andel har ökat med tre procentenheter sedan 2006 medan föreningarnas andel har varit tämligen oförändrad. Det är framför allt inom förskoleverksamhet, förskoleklass, flyktningmottagande och arbetsmarknadsåtgärder som andelen köpt verksamhet har ökat hos privata företag.

Pedagogiska verksamheter

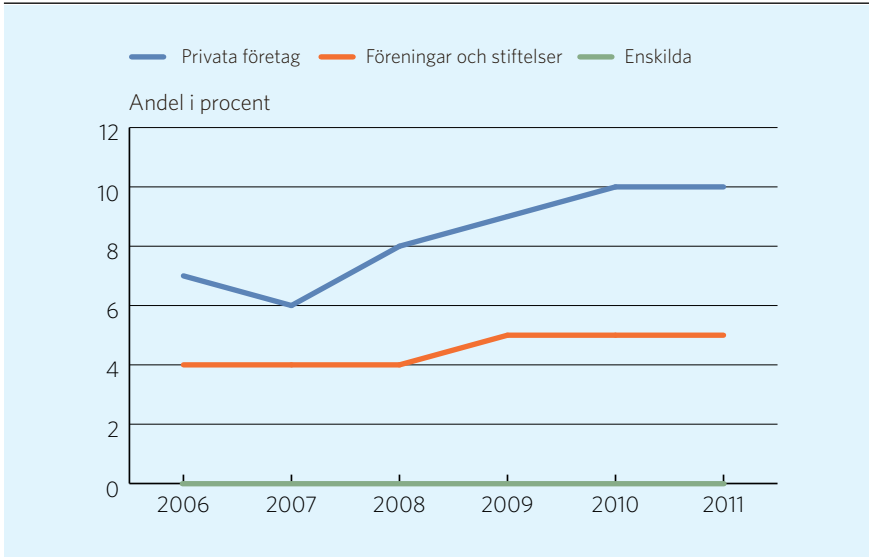
DIAGRAM 8. Pedagogiska verksamheter - köp av verksamhet 2006 och 2011, miljoner kronor.

Källa: SCB

Kostnaderna för köpt verksamhet inom de pedagogiska verksamheterna har ökat med 12,5 miljarder kronor (62 procent) mellan 2006 och 2011. Det är framför allt kostnaderna för köp från privata leverantörer som ökar och det beror på att andelen barn och elever som går i fristående verksamheter ökar för varje år.

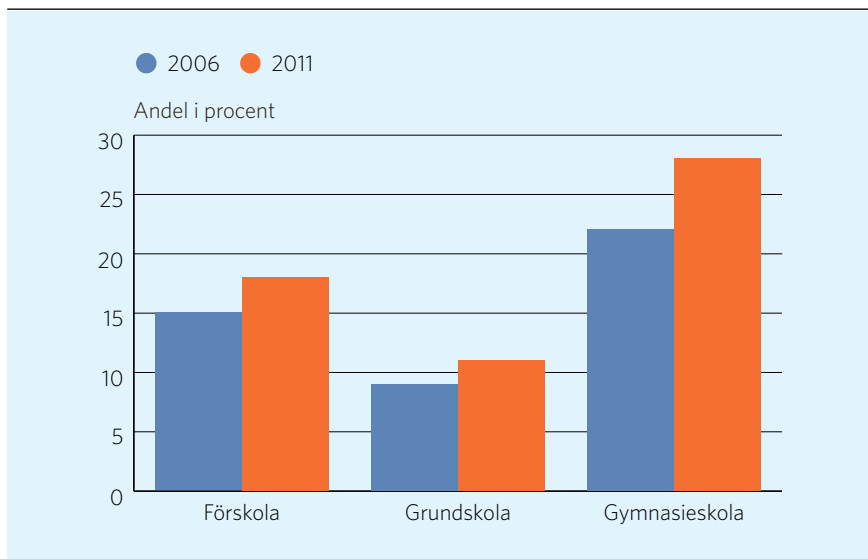
DIAGRAM 9. Pedagogiska verksamheter - köp från fristående anordnare 2006-2011 procentuell andel per organisationsform.

Källa: SCB

Andelen köpt verksamhet från fristående anordnare inom de pedagogiska verksamheterna har totalt ökat från 11 procent till 15 procent mellan 2006-2011. Det är framför allt andelen köp från privata företag som har ökat. Inom förskolan och grundskolan står även föreningar och stiftelser för en del av ökningen.

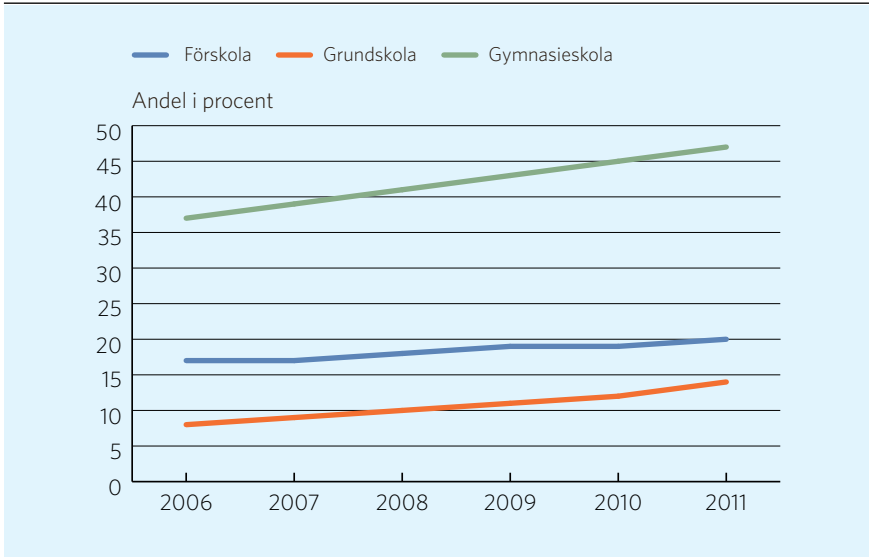
DIAGRAM 10. Pedagogiska verksamheter - köp av verksamhet 2006 och 2011 fördelat per delverksamhet, procentuell andel av delverksamheternas kostnader.

Källa: SCB

Det var inom förskolan som etableringen av fristående alternativ började först och därmed är ökningstakten inte så snabb längre, från 15 procent av verksamhetens kostnader år 2006 till 18 procent år 2011. Inom grundskolan går de flesta elever i den egna kommunens skolor och ökningen av andelen köp från andra huvudmän är relativt blygsam, från 9 procent av verksamhetens kostnader år 2006 till 11 procent år 2011. Det är inom gymnasieskolan som andelen köpt verksamhet är störst inom de pedagogiska verksamheterna och även ökningstakten är högst, från 22 procent år 2006 till 28 procent år 2011.

DIAGRAM 11. Pedagogiska verksamheter - andel barn och elever i verksamhet hos annan huvudman 2006-2011.

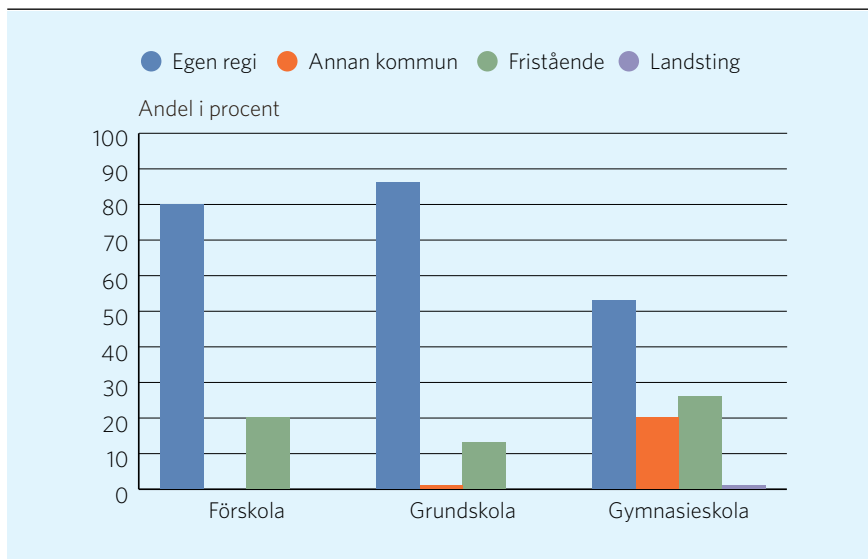

Källa: Skolverket

Liksom på kostnadssidan sker det inte så stora förändringar mellan åren i andelen barn i förskolan som väljer annan huvudman. I grundskolan är andelen elever hos annan huvudman ganska låg men andelen ökar med cirka en procentenhet per år. Det är framför allt i inom gymnasieskolan som eleverna väljer skola hos annan huvudman (annan kommunal huvudman, fristående skola eller skola som drivs av landsting). En anledning till att andelen elever hos annan huvudman är högst i gymnasieskolan är att alla kommuner inte har en egen gymnasieskola. Det blir allt vanligare att två eller flera kommuner har samverkansavtal för att kunna erbjuda elever ett bredare utbud av utbildningar. Ökningen från 37 procent år 2006 till 47 procent år 2011 beror dock på att andelen elever i fristående skolor ökat.

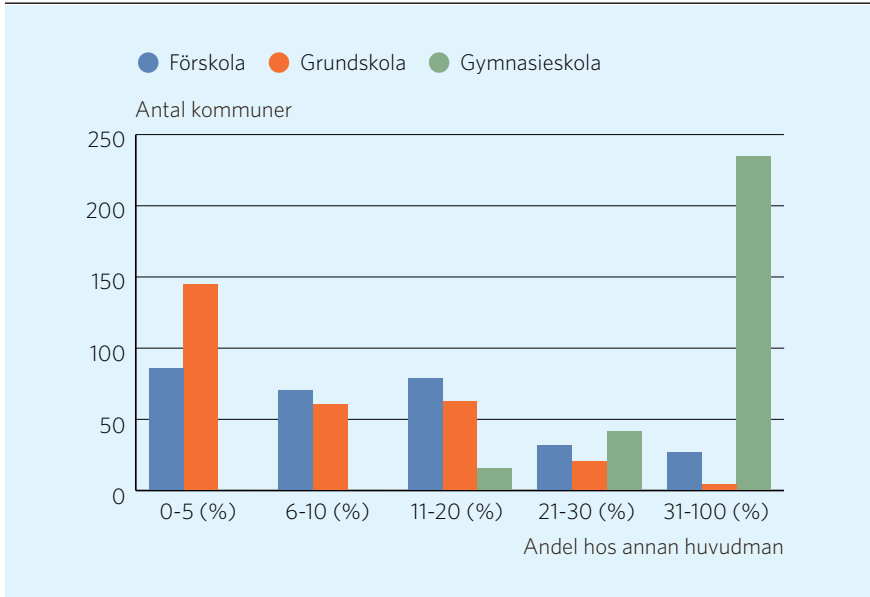
DIAGRAM 12. Pedagogiska verksamheter - andel barn och elever i verksamhet hos annan huvudman, per huvudmannatyp år 2011.

Källa: Skolverket

De flesta förskolebarn går antingen i en kommunal förskola i den egna kommunen eller i en fristående förskola. I grundskolan går de flesta eleverna (86 procent av eleverna år 2011) i en grundskola i den egna kommunen. Cirka en procent av eleverna går i en annan kommuns skola och 13 procent går i en fristående skola. I gymnasieskolan är det endast 53 procent av eleverna som går i den egna kommunens gymnasieskola. Andelen elever i annan kommuns gymnasieskola uppgår till 20 procent och har varit ganska konstant under de senaste åren, liksom andelen elever i landstingsdrivna skolor (1 procent). Andelen elever i fristående gymnasieskola uppgår till 26 procent och andelen har ökat under de senaste åren.

DIAGRAM 13. Pedagogiska verksamheter – kommuner fördelade efter andel barn och elever hos annan huvudman (fristående och andra kommuner) år 2011.

Källa: Skolverket och Kolada

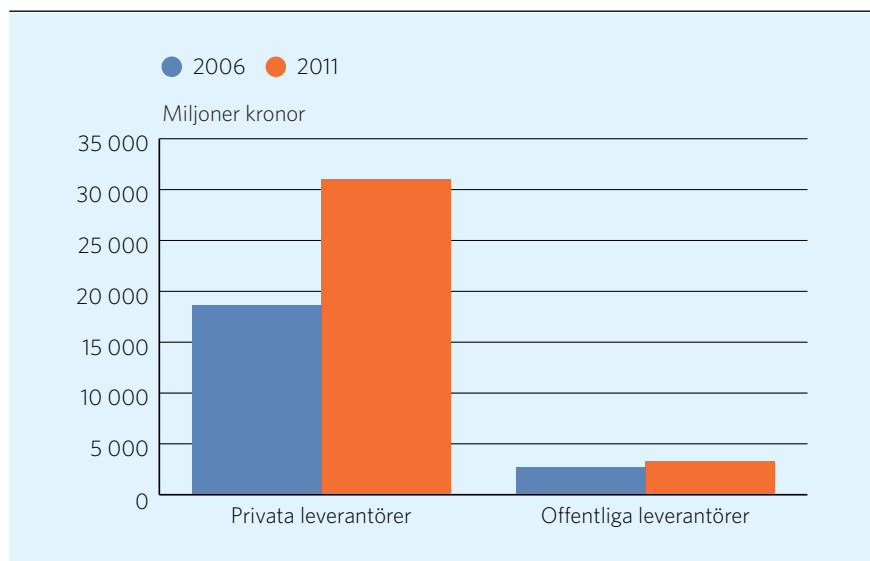
Variationerna är stora mellan kommunerna när det gäller andelen barn och elever som väljer annan huvudman. I drygt 50 (20 procent) av Sveriges 290 kommuner går inga barn i fristående förskola. Å andra sidan finns det en kommun där nästan alla barn går i fristående förskola. Det är förortskommunerna till Stockholm som har störst andel barn i fristående förskolor.

Inom grundskolan är det främst elever i storstadsområdena och i större städer som väljer fristående skola eller annan kommuns skola. I nästan hälften av kommunerna, i huvudsak glesbygd och mindre kommuner är andelen elever hos annan huvudman 5 procent eller lägre. I den kommun som har högst andel är det knappt hälften av eleverna som går i annan huvudmans skola.

I gymnasieskolan är det, som tidigare nämnts, vanligt att eleverna väljer skola hos en annan huvudman. I 234 (81 procent) av kommunerna går mer än 30 procent av eleverna hos andra huvudmän. I 17 kommuner finns ingen egen gymnasieskola varför alla elever går hos annan huvudman. Under 2011 fanns det 485 kommunala gymnasieskolor, 499 fristående och 21 landstingsdrivna skolor. Antalet gymnasieskolor har fram till 2011 ökat trots att antalet 16–18-åringar minskar kraftigt de kommande åren.

Vård och omsorg

DIAGRAM 14. Vård och omsorg – köp av verksamhet 2006 och 2011, miljoner kronor.

Källa: SCB

Kostnaderna för köp av verksamhet inom vård och omsorg har ökat med 12,3 miljoner kronor (66 procent) mellan 2006 och 2011. Det är framför allt andelen köp från privata leverantörer som ligger bakom ökningen. Det kan delvis förklaras av införandet av lagen om valfrihetssystem, LOV, (2008:962).

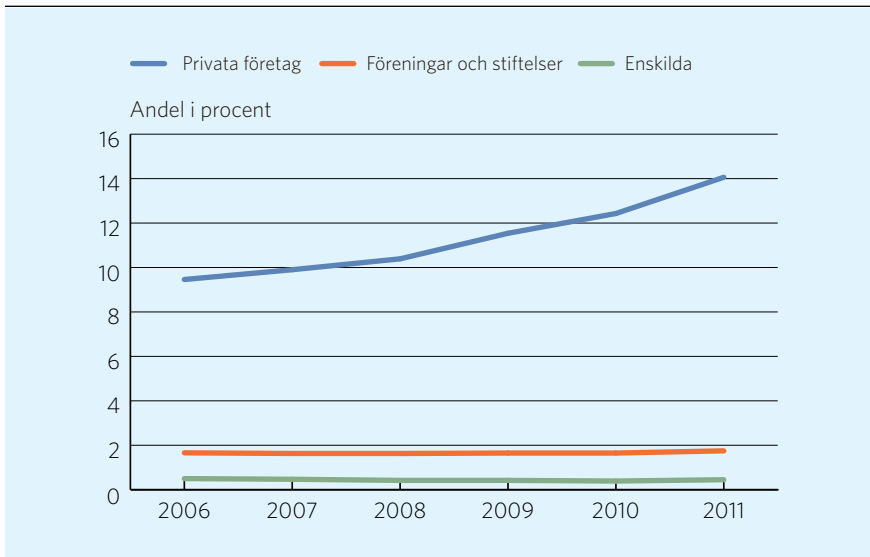
Från och med den 1 januari 2009 finns möjligheten att med stöd av LOV skapa förutsättningar för att införa valfrihetssystem. Den omfattar all socialtjänst, inklusive insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS samt hälso- och sjukvård. LOV ger verktyg för att informera tänkbara leverantörer om möjligheten att leverera välfärdstjänster inom dessa områden och för hur man ska göra när man prövar om en leverantör ska godkännas.

1 oktober 2012 såg beslutsläget för införande av LOV ut enligt följande:

- › 129 kommuner har infört LOV
- › 42 kommuner har beslutat om att LOV ska införas
- › 55 kommuner utreder införandet av LOV
- › 28 kommuner har beslutat att inte införa LOV
- › 36 kommuner utreder inte LOV

Den vanligaste tjänsten inom valfrihetssystemet är hemtjänst och eftersom kostnaderna för hemtjänst endast står för en mindre del av de totala kostnaderna inom vård och omsorg har införandet av LOV inte påverkat statistiken så mycket ännu. I takt med att allt fler kommuner inför LOV bör dock andelen köp av verksamhet öka de närmsta åren. Kostnadsökningen kan också delvis bero på att allt fler personer inom äldreomsorgen bor i särskilda boenden som bedrivs av enskilda vårdgivare.

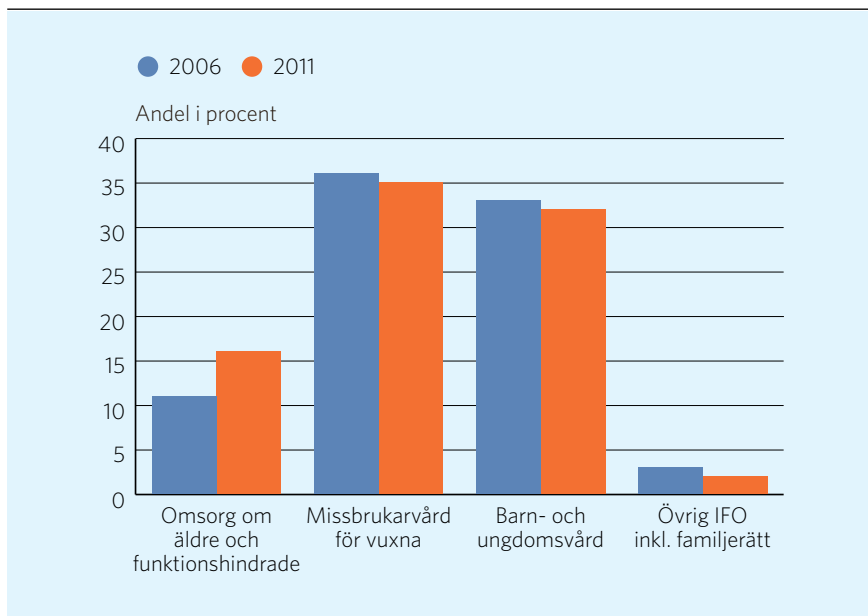
DIAGRAM 15. Vård och omsorg - köp från privata leverantörer 2006-2011 procentuell andel per organisationsform.

Källa: SCB

Andelen köpt verksamhet från privata leverantörer inom vård och omsorg har ökat från knappt 12 procent under 2006 till drygt 16 procent under 2011. Det är privata företag som står för nästan hela ökningen, från knappt 10 till 14 procent medan andelen för föreningar och stiftelser samt enskilda är tämligen oförändrad.

DIAGRAM 16. Vård och omsorg – köp av verksamhet 2006 och 2011 fördelat per delverksamhet, procentuell andel av delverksamheternas nettokostnader.

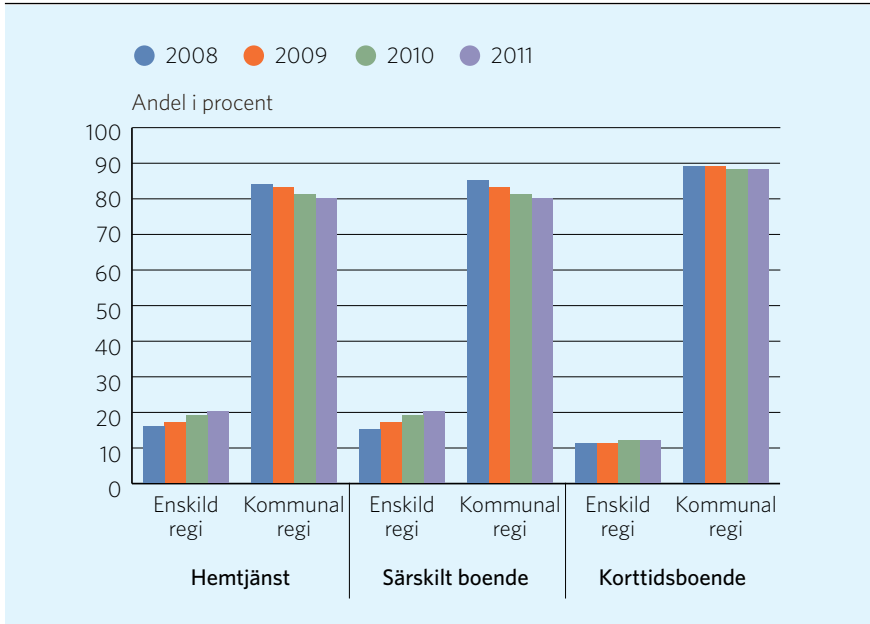
Källa: SCB

Stor del av verksamheten för äldre och funktionshindrade utförs i egen regi. Andelen köpt verksamhet har dock ökat mellan 2006 och 2011, från 11 till 16 procent av de totala kostnaderna. Verksamheter som köps är bland annat korttidsvistelse för personer med funktionshinder, särskilt boende/annat boende för personer med funktionshinder och boende enligt LSS för barn/unga.

Andelen köp av missbrukarvård för vuxna samt barn- och ungdomsvård uppgick under 2011 till drygt en tredjedel av de totala kostnaderna. Kommunerna köper institutionsvård och familjehemsvård för vuxna missbrukare och institutionsvård för barn och ungdomar. Inom missbrukarvården, barn- och ungdomsvården och övrig IFO har dock andelen köpt verksamhet minskat mellan 2006 och 2011. Det kan förklaras av att kommunerna strävar efter att bygga upp öppna verksamheter istället för att köpa institutionsplatser.

Äldreomsorg

DIAGRAM 17. Äldreomsorg – beviljade/beräknade hemtjänsttimmar, personer i särskilt boende och dygn i korttidsboende, andel per huvudmannatyp 2008-2011.

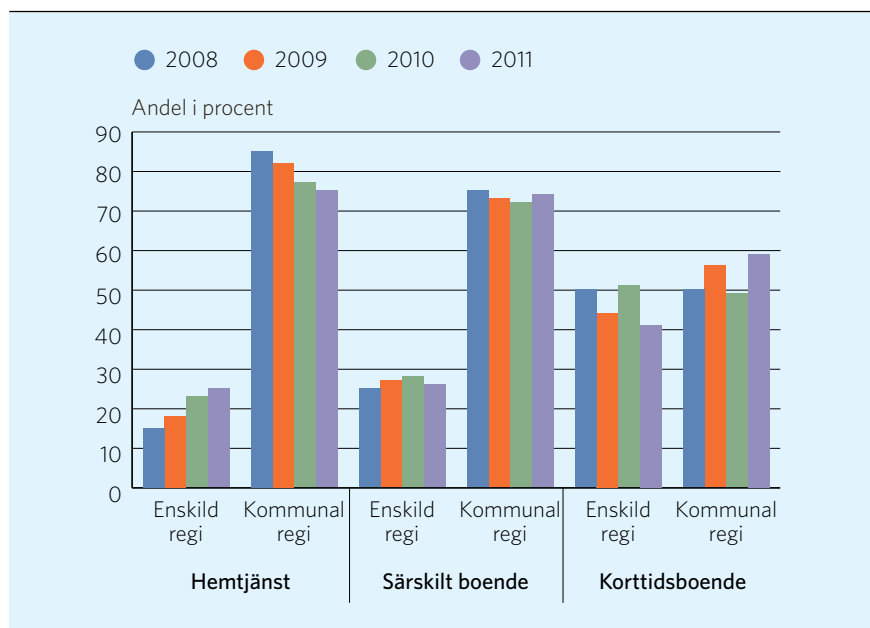
Källa: Socialstyrelsen

Den vanligaste tjänsten inom valfrihetssystemet är hemtjänst. Trots det utförs större delen av verksamheten i kommunal regi. Enskild regis andel har dock ökat med drygt en procentenhet per år mellan 2008 och 2011. De enskildas andel har även ökat inom särskilt boende medan det endast skett mycket små förändringar avseende korttidsboenden.

Vid mättillfället den 1 oktober 2011 utfördes 80 procent av totalt 5 018 000 beviljade/beräknade hemtjänsttimmar inom äldreomsorgen i kommunal regi. Vid samma tillfälle var det drygt 92 000 personer i åldern 65 år och äldre som bodde permanent i särskilt boende. Andelen äldre personer i särskilt boende i kommunal regi uppgick till 80 procent. Knappt 8 100 personer i åldern 65 år och äldre erhöll korttidsvård och kommunernas andel av antalet dygn i korttidsboende i äldreomsorgen uppgick till 88 procent.

Omsorg om funktionshindrade

DIAGRAM 18. Omsorg om funktionshindrade (0-64 år) - beviljade/beräknade hemtjänsttimmar, personer i särskilt boende och dygn i korttidsboende, andel per huvudmannatyp 2008-2011.

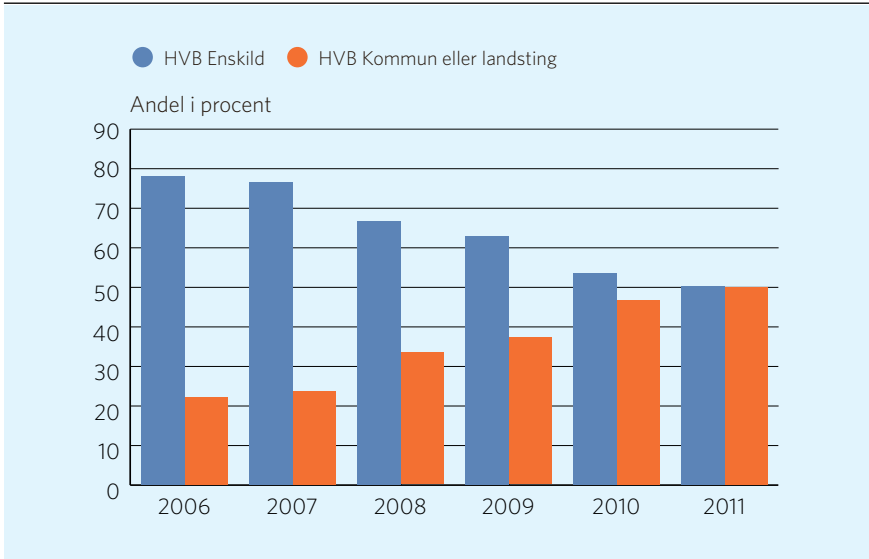
Källa: Socialstyrelsen

Även när det gäller omsorg om funktionshindrade i åldern 0-64 år utförs stor andel av verksamheten i egen regi. Inom hemtjänsten har dock andelen i enskild regi ökat med cirka 10 procentenheter mellan 2008 och 2011. Av de cirka 509 000 beviljade/beräknade hemtjänsttimmar per den 1 oktober 2011 utfördes 75 procent av kommunal regi.

Inom särskilt boende har andelen mellan olika huvudmän inte förändrats nämnvärt mellan 2008 och 2011. Av de 4 710 personer i åldern 0-64 år som 2011 bodde permanent i särskilt boende uppgick andelen boende i kommunal regi till 74 procent. Under 2011 var det drygt 100 personer i åldern 0-64 år som erhöll korttidsvård. Huvudmännens andel av antalet dygn i korttidsboende har varierat lite mellan 2008 och 2011. Under 2011 ökade kommunernas andel och uppgick till 59 procent.

Vård av barn och unga

DIAGRAM 19. Barn och unga med vård enligt SoL 2006-2011, andel per huvudman.

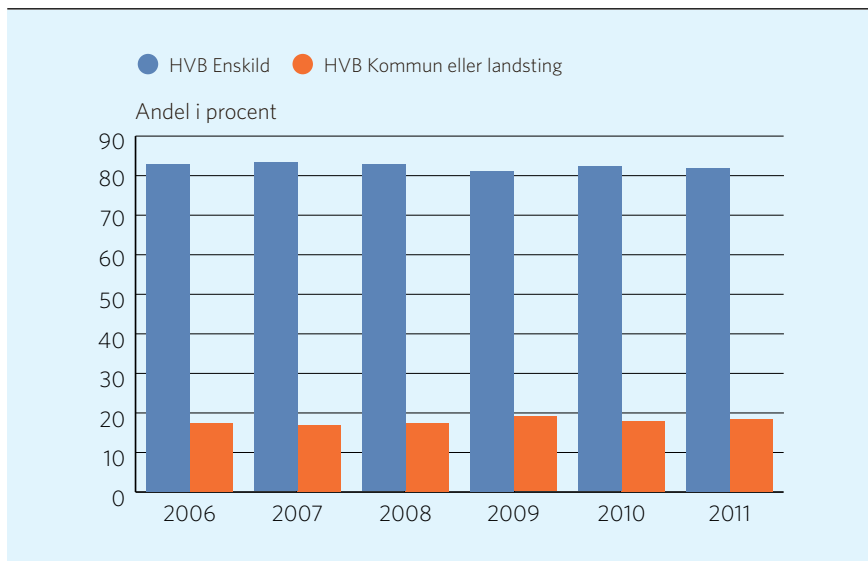

Källa: Socialstyrelsen

Tidigare har huvuddelen av vården för barn och unga enligt SoL (Socialtjänstlagen) utförts av enskilda HVB-hem (hem för vård eller boende) men de enskildas andel av vården har minskat från 78 procent under 2006 till 50 procent under 2011. Det totala antalet platser har dock ökat under de senaste åren i såväl enskild som kommunal regi men kommunernas ökning har varit större. Under 2006 beviljades drygt 1 920 barn och unga vård enligt SoL. Motsvarande siffra för 2011 uppgick till 4 240.

DIAGRAM 20. Barn och unga med insats enligt LVU 2006–2011, andel per huvudman.

Källa: Socialstyrelsen

När det gäller HVB-placeringar enligt LVU (lagen om vård av unga) utförs större delen av enskilda HVB-hem. Totalt antal platser har minskat något mellan 2006 och 2011. Under 2006 beviljades drygt 820 barn och unga vård enligt LVU. Motsvarande siffra 2011 uppgick till 730. De enskildas andel har under de senaste åren varit tämligen oförändrad strax över 80 procent.

Landstingens köp av verksamhet 2006–2011

Definitioner

Kostnadsuppgifterna är hämtade från landstingens Räkenskapssammandrag för åren 2006–2011. Verksamhetsuppgifterna är hämtade från den enkätundersökning som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gör årligen (VI 2000). Uppgifterna om privatläkare med ersättning enligt nationell taxa kommer från den enkätundersökning som årligen görs av SKL. Vid uppgift om kostnader används nettokostnaden² som är det kostnadsbegrepp som används i landstingens Räkenskapssammandrag. Kostnaden för läkemedel inom läkemedelsförmånen är exkluderad. Kostnader från centrala så kallade servicekostnader ingår i verksamheterna³. Materialet utgår från den verksamhetsindelning som följer utifrån VI 2000.

- › *Primärvård*: hälso- och sjukvårdsverksamhet som inte kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser.
- › *Specialiserad somatisk vård*: hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges i primärvård.
- › *Specialiserad psykiatrisk vård*: hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges i primärvård.

Not. 2. Samtliga kostnader med avdrag för samtliga intäkter vilket är den kostnad som landstingen ska finansiera med skatter, generella statsbidrag och finansnetto. Det innebär att kostnader för verksamhet som producerats till andra än den egna befolkningen och patientavgifter har räknats av.

Not 3. Exempel på serviceverksamheter är administration, fastighetsförvaltning, städ och kök.

- *Tandvård*: allmäntandvård, kollektiv tandvård, specialisttandvård, sjukhustandvård inklusive tandvård som ges vid övriga vårdinstitutioner samt tandtekniska laboratorier.
- *Övrig hälso- och sjukvård*: verksamhet som inte relateras till vårdtillfälle eller besök exempelvis forskning, FoU, folkhälsoarbete, LSS och social verksamhet.
- *Regional utveckling*: utbildning, kultur, trafik och infrastruktur och allmän regional utveckling.
- *Politisk verksamhet*: landstingsfullmäktiges, landstingsstyrelsens och nämndernas möten och konferenser, landstingens revisorer samt bidrag till politiska partier och SKL⁴. Med köpt verksamhet avses kostnader för köpt verksamhet till landstingens huvudsakliga verksamhet.

I begreppet privata leverantörer ingår:

- privata företag = alla företag förutom de som tillhör den egna "landstingskoncernen", aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar, personalkooperativ samt personliga företag (till exempel läkare med personligt företag)
- ideella föreningar och stiftelser
- hushåll och individer.

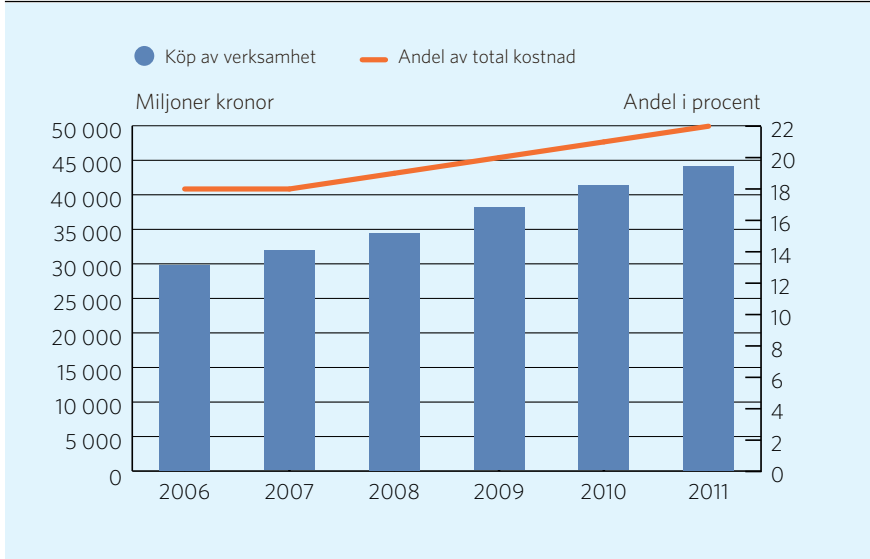
I begreppet offentliga leverantörer ingår:

- andra landsting/regioner och landstingsägda bolag/företag både i andra landsting och eget landsting
- kommuner (inklusive Region Gotland) och kommunägda bolag/företag
- statliga myndigheter och institutioner.

Not. 4. År 2007 gjordes ett förtydligande i anvisningarna, kostnaderna ska avse administrationen för den politiska ledningsfunktionen (främst för politiska sekreterare) men inte sammanträdesadministration, nämndsekreterare och dylikt.

Hälso- och sjukvård samt regional utveckling

DIAGRAM 21. Landstingens köp av verksamhet 2006-2011, miljoner kronor samt andel av totala nettokostnaden.

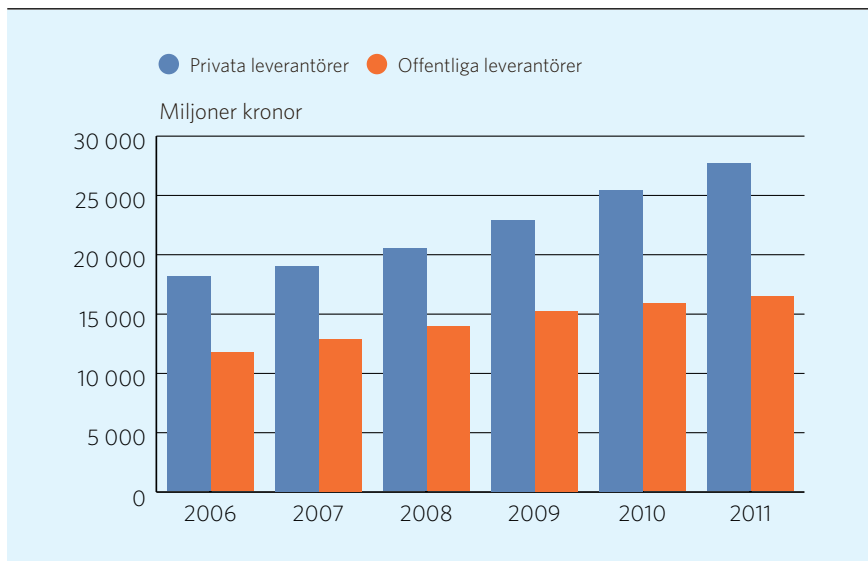

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Landstingens totala nettokostnader, exklusive läkemedel inom läkemedelsförmånen, uppgick 2011 till 204 miljarder.

Under 2011 köpte landstingen verksamhet för drygt 44 miljarder vilket är 22 procent av den totala nettokostnaden. Det var en ökning i löpande priser med 48 procent och för andelen med 3,7 procentenheter mellan 2006 och 2011.

DIAGRAM 22. Landstingens köp av verksamhet 2006–2011 fördelat på typ av leverantör, miljoner kronor.

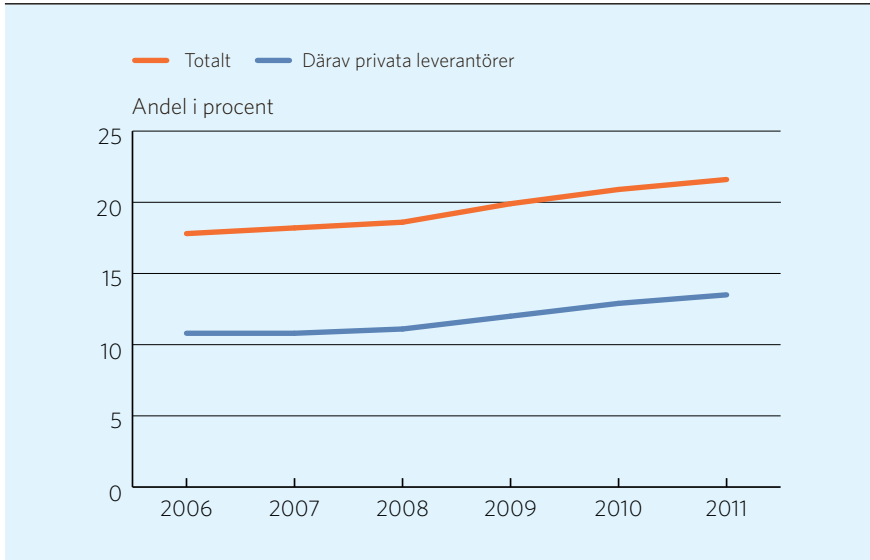
Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Privata leverantörer stod 2011 för drygt 63 procent av kostnaden för den köpta verksamheten i landstingen, motsvarande uppgift för 2006 var 61 procent. Privata företag svarade för 60 procentenheter 2011 (58 procentenheter 2006) och ideella föreningar och stiftelser för resterande del. Köp av verksamhet från hushåll och individer var i stort sett obefintlig.

När det gäller offentliga leverantörer köper landstingen främst från andra landsting och bolag inom den egna koncernen men väldigt lite från kommuner och kommunala bolag och nästan ingenting från staten.

Kostnaden, i löpande priser, för köpt verksamhet från privata leverantörer har ökat med 53 procent och från offentliga leverantörer med 38 procent mellan 2006 och 2011.

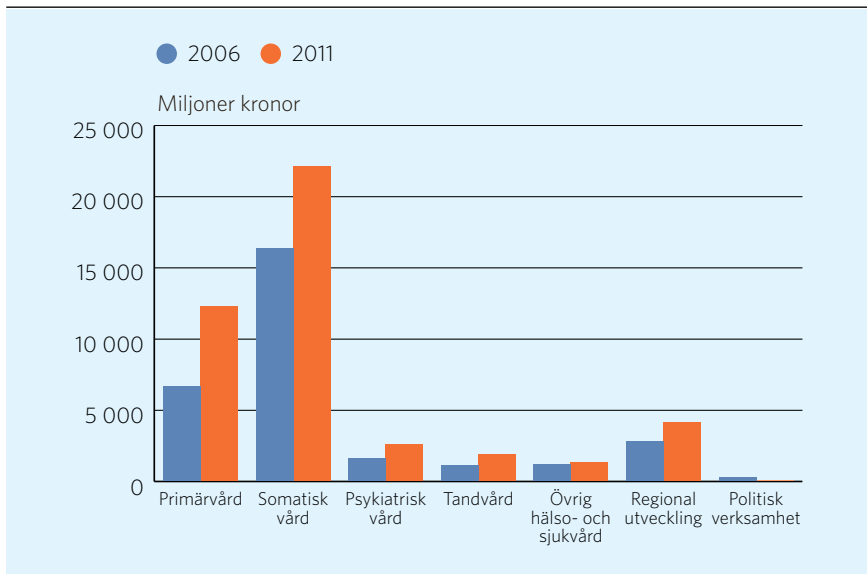
DIAGRAM 23. Landstingens köp av verksamhet 2006-2011, procentuell andel av totala nettokostnaden.

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Andelen köpt verksamhet har ökat från 18 procent 2006 till 22 procent 2011. Under samma period har den köpta verksamheten från privata leverantörer ökat från 10,8 till 13,5 procent.

DIAGRAM 24. Landstingens köp av verksamhet 2006 och 2011 fördelat på verksamhet, miljoner kronor.

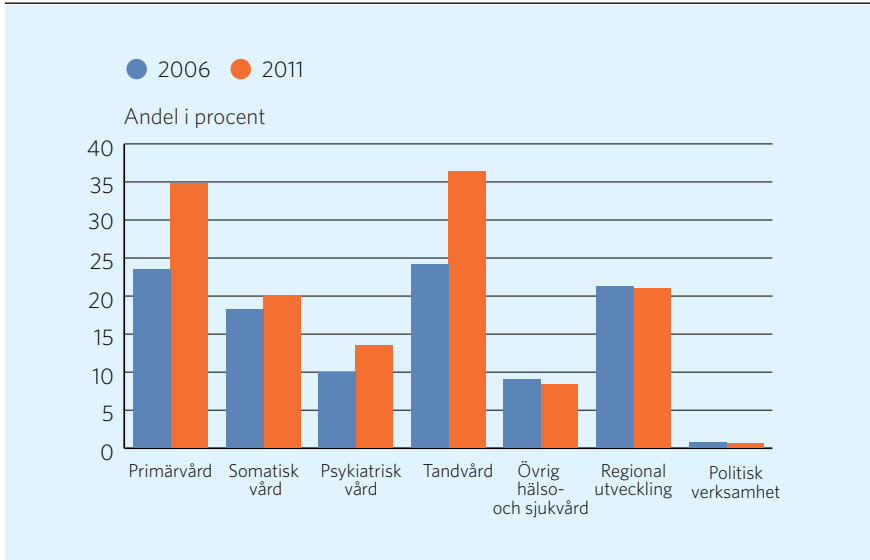

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Under 2011 köpte landstingen verksamhet för drygt 44 miljarder vilket är 22 procent av den totala nettokostnaden. Merparten av köpen görs inom primärvården och den somatiska vården.

Kostnaderna för köpt verksamhet inom regional utveckling avser till 90 procent trafik i Stockholm och Region Skåne. Kostnader från centrala så kallade servicekostnader (till exempel administration, fastighetsförvaltning, städ och kök) ingår i verksamheterna.

DIAGRAM 25. Landstingens köp av verksamhet 2006 och 2011 fördelat på verksamhet, procentuell andel av totala nettokostnaden.

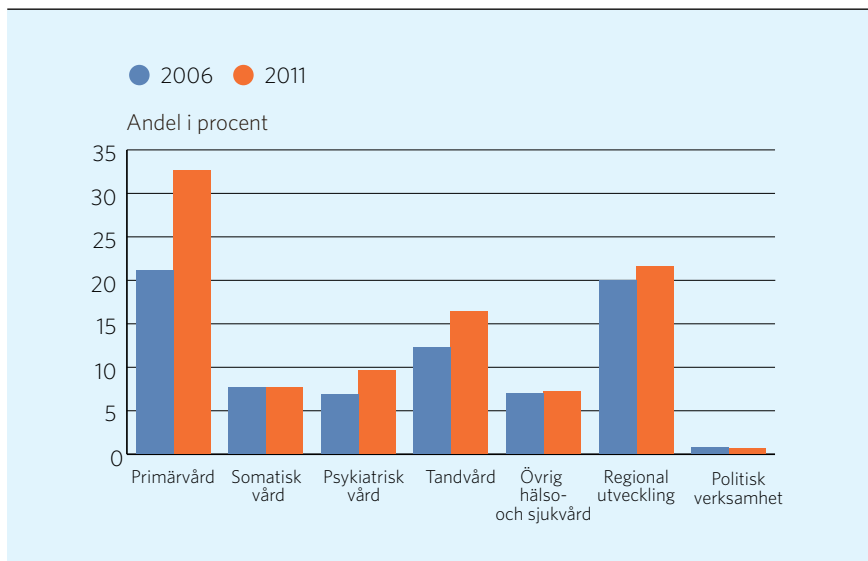

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

År 2011 avsåg drygt 91 procent av den köpta verksamheten området hälso- och sjukvård, vilket i princip är oförändrat jämfört med 2006 då motsvarande andel var drygt 90 procent.

DIAGRAM 26. Landstingens köp av verksamhet från privata leverantörer 2006 och 2011 fördelat på verksamhet, procentuell andel av totala nettokostnaden.

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

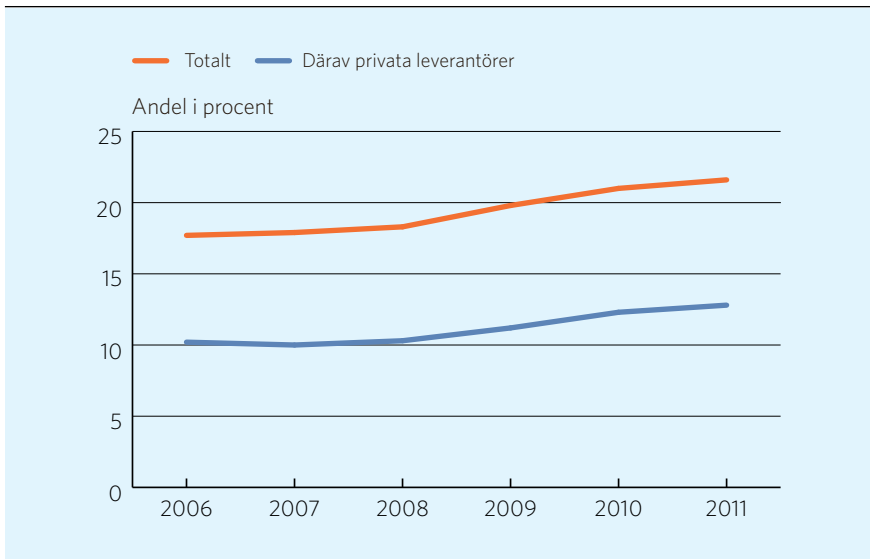
Som framgår av ovanstående diagram är det främst inom primärvård och tandvård man ser en ökning när man tittar på andelen köpt verksamhet i förhållande till nettokostnaden. Orsaken till ökningen i primärvården är införandet av vårdval från och med 2007 och i tandvården den bolagisering som genomförts de senaste åren.

Hälso- och sjukvård

I hälso- och sjukvård ingår verksamheterna primärvård, specialiserad somatisk vård, specialiserad psykiatrisk vård, tandvård och övrig hälso- och sjukvård (verksamhet som inte relateras till vårdtillfälle eller besök). Kostnader från centrala så kallade servicekostnader ingår i verksamheterna.

Kostnaden för politisk verksamhet ingår inte i uppgifterna då definitionen ändrades 2007 och verksamheten därmed inte är jämförbar mellan åren (se not 4).

DIAGRAM 27. Landstingens köp av verksamhet inom hälso- och sjukvård (exklusive politisk verksamhet) 2006–2011, procentuell andel av totala nettokostnaden.

Källa: SCB VI 2000 – ekonomistatistik

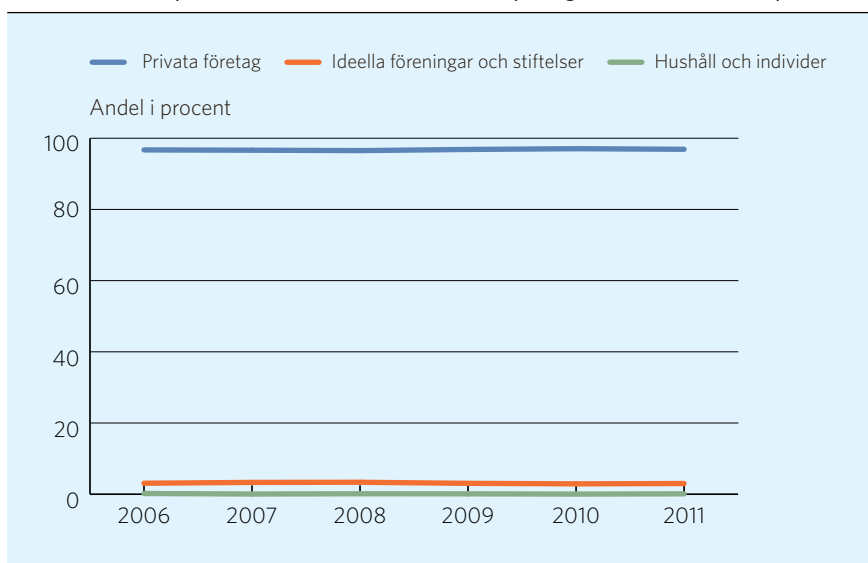
Nettokostnaden för hälso- och sjukvården uppgick 2011 till 185 miljarder kronor. Landstingen producerade själv 78 procent av verksamheten och köpte verksamhet för 22 procent eller 40 miljarder.

Andelen köpt verksamhet inom hälso- och sjukvård har ökat från drygt 18 procent av nettokostnaden 2006 till 22 procent 2011 eller med fyra procentenheter. Köp från privata leverantörer ökade under samma period från 10 procent 2006 till 13 procent 2011 och offentliga leverantörer från 8 procent 2006 till 9 procent 2011.

Inom offentliga leverantörer dominerar landsting och bolag inom den egna koncernen, de svarar år 2011 för 97 procent av kostnaden för köpt vård från offentliga leverantörer. Bland annat är en stor del av den specialiserade vården i Stockholm lagd i bolag liksom tandvården i flera landsting.

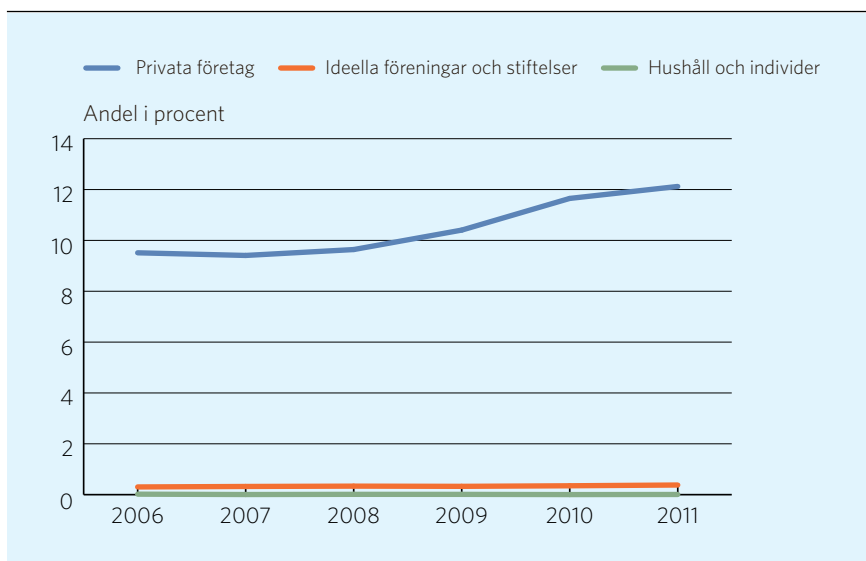
På motsvarande vis står privata företag för merparten av den köpta verksamheten från privata leverantörer, cirka 97 procent, se diagram nedan.

DIAGRAM 28. Landstingens köp av verksamhet inom hälso- och sjukvård (exklusive politisk verksamhet) från privata leverantörer 2006-2011 fördelat per organisationsform, andel i procent.

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

DIAGRAM 29. Landstingens köp av verksamhet inom hälso- och sjukvård (exkl. politisk verksamhet) från privata leverantörer 2006–2011 fördelat per organisationsform. Andel i procent av nettokostnaden för hälso- och sjukvård.

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

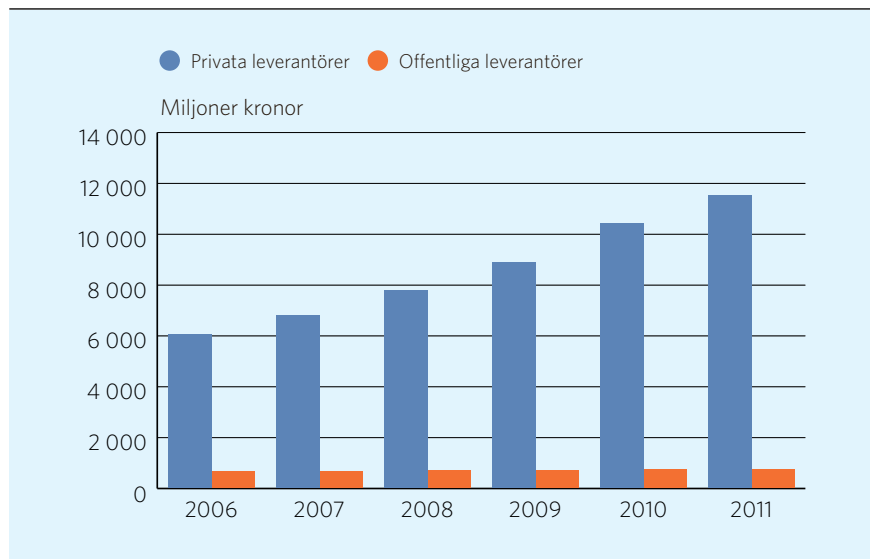
Köp av verksamhet från privata företag har ökat sin andel av nettokostnaden från 9,5 procent år 2006 till 12,1 procent år 2011. Som tidigare nämnts är det framför allt primärvården som ökar på grund av införande av vårdval.

Köpt verksamhet från privata leverantörer sker främst från privata företag och i någon mån från ideella föreningar och stiftelser men nästan ingenting från hushåll och individer.

Primärvård

Primärvård definieras som hälso- och sjukvårdsverksamhet som inte kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser. Kostnader från centrala så kallade servicekostnader ingår.

DIAGRAM 30. Landstingens köp av verksamhet inom primärvård 2006–2011 fördelat på typ av leverantör, miljoner kronor.

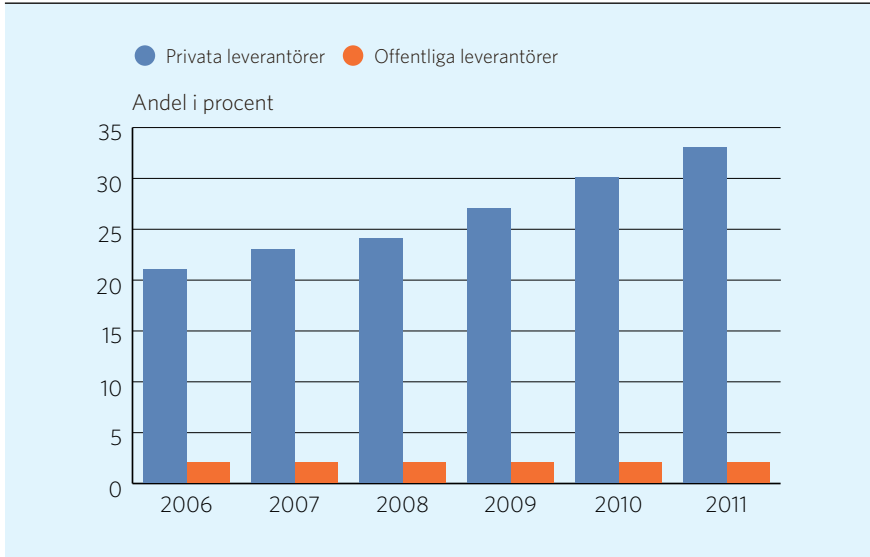
Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Vårdvalsystemet startade i Halland 2007 och infördes i Stockholm och Västmanland 2008. Under 2009 fick invånarna i bland annat Region Skåne och Västra Götalandsregionen rätt att välja vård. Sedan 1 januari 2010 är vårdval i primärvården obligatoriskt enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Vårdvalssystemet i primärvården innebar att ett stort antal privata nyetableringar genomfördes och man ser i diagram 30 att köpt verksamhet ökat starkt mellan 2006 och 2011, främst från privata leverantörer.

Landstingens köp av verksamhet från privata leverantörer har ökat från 6 miljarder år 2006 till 11,5 miljarder kronor år 2011 vilket innebär en ökning med 91 procent. Under samma period har landstingens köp av verksamhet från offentliga leverantörer ökat med 15 procent.

DIAGRAM 31. Landstingens köp av verksamhet inom primärvård 2006–2011 fördelat på typ av leverantör, procentuell andel av nettokostnaden för primärvård.

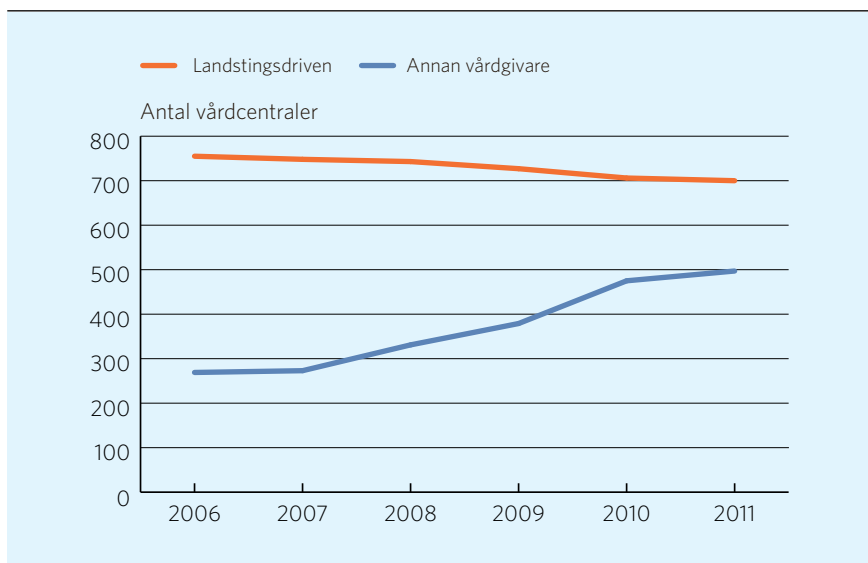
Källa: SCB VI 2000 – ekonomistatistik

Den köpta verksamheten från privata leverantörer stod för 33 procent av nettokostnaden år 2011, vilket kan jämföras med 21 procent år 2006. Den köpta vården från offentliga leverantörer har konstant legat på 2 procent av nettokostnaden under samma period.

Drygt 93 procent av den köpta vården i primärvården 2011 köptes från privata företag. Köp från landsting eller landstingsägda bolag svarade för tre procent, från kommuner och kommunala bolag för tre procent och från ideella föreningar och stiftelser för mindre än en procent.

Att den köpta vården från privata leverantörer ökar medför att även antalet vårdcentraler som drivs av annan vårdgivare än landstingen ökar.

DIAGRAM 32. Antal vårdcentraler 2006-2011.

Källa: SKL VI 2000 - verksamhetsstatistik

Med vårdcentral avses anläggning för öppen hälso- och sjukvård som omfattar fler vårdaktiviteter än läkarvård till exempel sjuksköterskemottagning.

År 2011 fanns det 1 197 vårdcentraler varav 42 procent eller 497 drevs av annan vårdgivare än landstingen. Mellan åren 2006 och 2011 har antalet vårdcentraler totalt ökat med 173 och antalet vårdcentraler som drivs av annan vårdgivare har ökat med 228 stycken.

Det innebär att landstingsdrivna vårdcentraler verkar ha övergått till privata enheter eller lagts ned och att nya privata enheter har tillkommit under perioden.

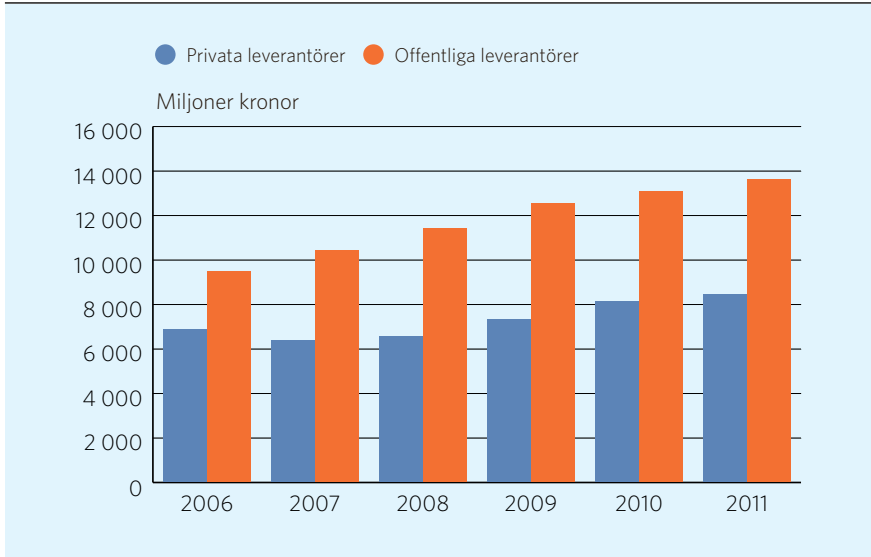
Antalet landstingsdrivna vårdcentraler har minskat med 7 procent mellan 2006 och 2011 medan antalet vårdcentraler som drivs av annan huvudman än landsting har ökat med närmare 85 procent under samma period.

Specialiserad somatisk vård

Specialiserad somatisk vård definieras som hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges inom primärvården.

Kostnader från centrala så kallade servicekostnader ingår.

DIAGRAM 33. Landstingens köp av verksamhet inom specialiserad somatisk vård 2006–2011 fördelat per leverantör, miljoner kronor.

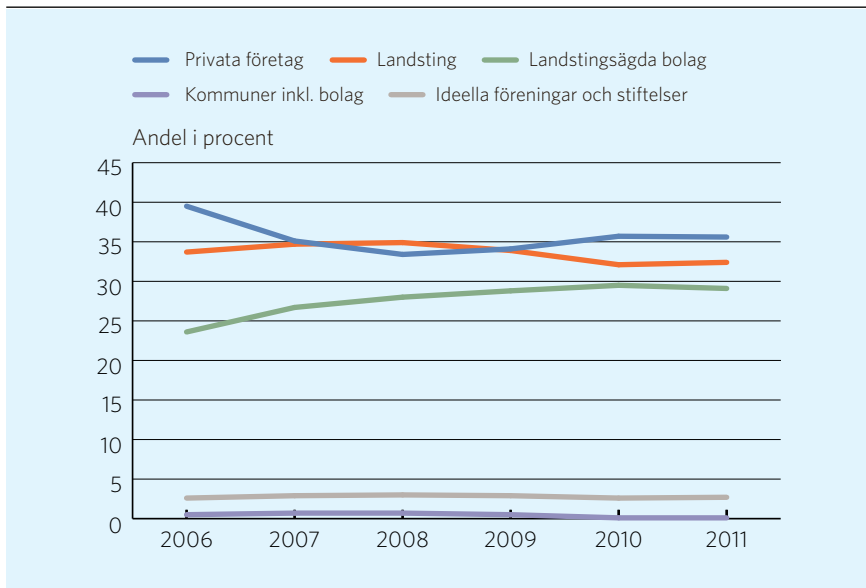
Källa: SCB VI 2000 – ekonomistatistik

Under 2011 köpte landstingen specialiserad somatisk vård för 22 miljarder kronor, fördelat på 8,5 miljarder från privata och 13,5 miljarder kronor från offentliga leverantörer.

Kostnaden för köp av verksamhet har ökat med 35 procent mellan åren 2006 och 2011. Störst ökning ser man för offentliga leverantörer med 44 procent medan ökningen för privata leverantörer var 23 procent under samma period. Under denna period har inga kända bolagiseringar skett inom den specialiserade somatiska vården som kan förklara ökningen för offentliga leverantörer. En förklaring kan vara att patienter får vård i annat landsting med anledning av att man inte klarar vårdgarantin i hemlandstinget.

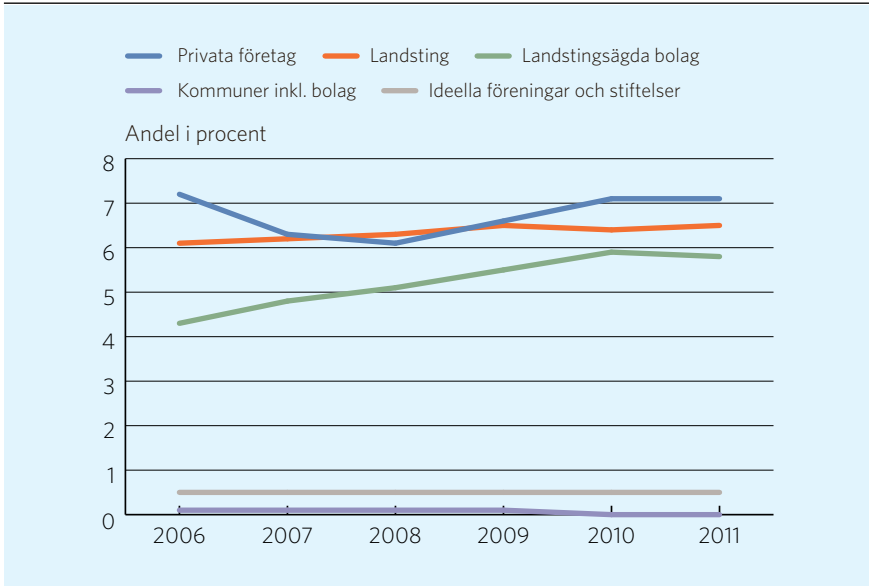
DIAGRAM 34. Landstingens köp av verksamhet inom specialiserad somatisk vård 2006–2011 fördelat per organisationsform.

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Till skillnad från primärvården kommer den köpta verksamheten inom den specialiserade somatiska vården främst från offentliga leverantörer och då framför allt från landsting (32 procent) eller bolag inom den egna koncernen (29 procent) medan privata företag svarade för drygt 35 procent av den köpta verksamheten.

DIAGRAM 35. Landstingens köp av verksamhet inom specialiserad somatisk vård 2006–2011 fördelat per organisationsform, andel av nettokostnaden för somatisk vård.

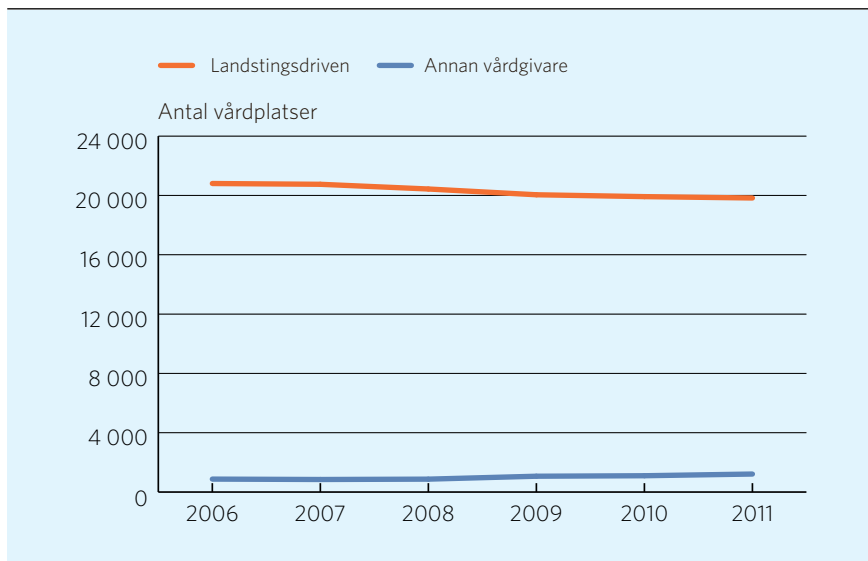

Källa: SCB VI 2000 – ekonomistatistik

Den köpta vårdens andel av nettokostnaden för specialiserad somatisk vård uppgick år 2011 till 20 procent, motsvarande uppgift för år 2006 var 18 procent. Störst andel av nettokostnaden har privata företag (7 procentenheter) samt landsting och landstingsägda bolag med vardera 6 procentenheter.

Det är framför allt köp av öppen somatisk vård som ökat mellan 2006 och 2011. Sannolikt beror detta på att slutenvården huvudsakligen omhändertar patienter med svåra och allt mer komplexa vårdbehov samtidigt som den mindre resurskrävande vården överförs till öppen vård och att man strävar efter att utföra så mycket som möjligt i öppen vård. Man ser samma tendens inom den egenproducerade somatiska vården.

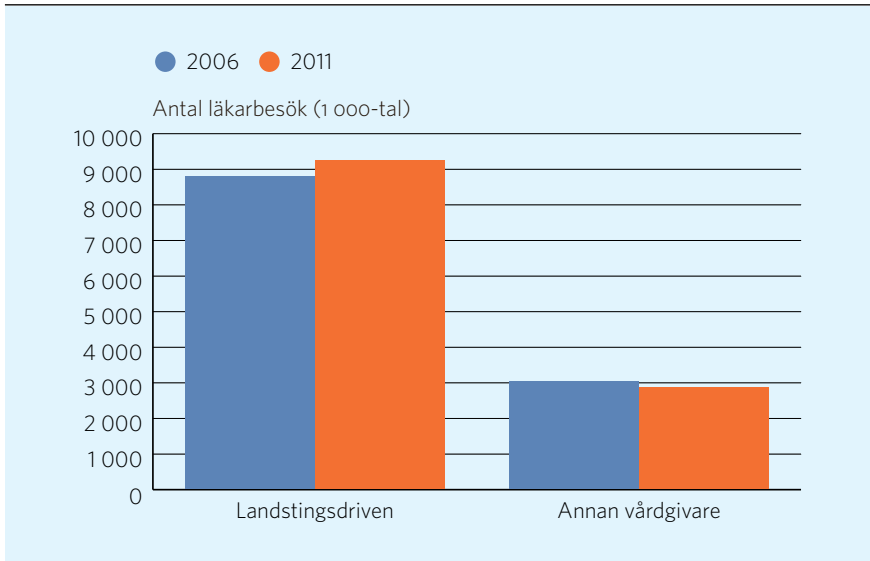
DIAGRAM 36. Antal vårdplatser inom specialiserad somatisk vård 2006–2011.

Källa: SKL VI 2000 - verksamhetsstatistik

Antalet vårdplatser, som rapporterats in till SKL via enkät, inom den specialiserade somatiska vården har mellan 2006 och 2011 minskat med 3 procent eller 635 vårdplatser. Minskningen har främst skett inom den egna produktionen, drygt 4 procent, däremot har vårdplatser hos annan vårdgivare ökat från 873 år 2006 till 1 214 år 2011 eller med 39 procent. Ökningen kan till viss del bero på att fler enheter rapporterats in till SKL.

DIAGRAM 37. Antal läkarbesök (1 000-tal) i specialiserad somatisk vård 2006 och 2011.

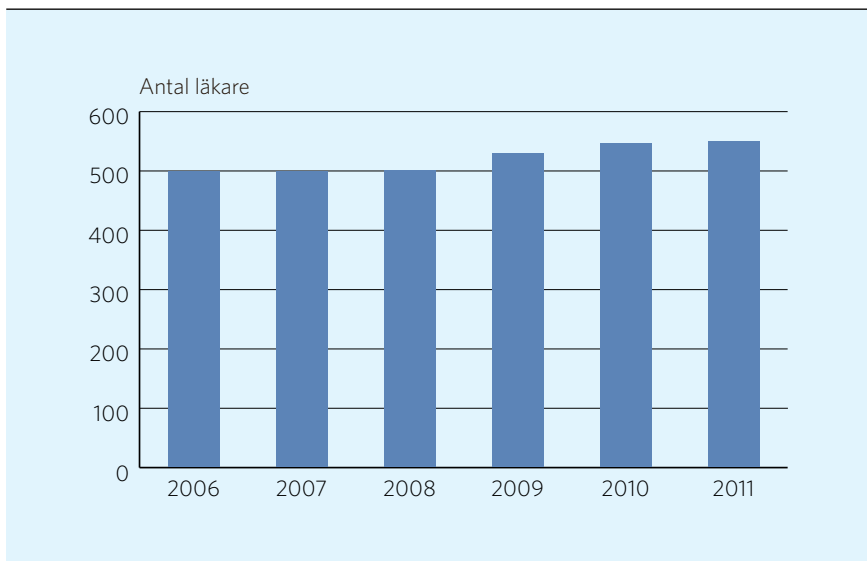

Källa: SKL VI 2000 - verksamhetsstatistik

Antalet läkarbesök i den öppna specialiserade vården uppgick 2011 till drygt 12,1 miljoner, av dessa producerades cirka 24 procent av en annan vårdgivare än landstingen. Antalet läkarbesök har ökat med 2,4 procent mellan 2006 och 2011.

Antalet läkarbesök hos annan vårdgivare 2011 var 2,8 miljoner, av dessa producerades 1,1 miljoner läkarbesök av privatläkare med ersättning enligt nationell taxa. Motsvarande uppgift för 2006 var 3 miljoner respektive 1,1 miljoner läkarbesök.

DIAGRAM 38. Antal privata läkare i specialiserad somatisk öppen vård med ersättning enligt nationell taxa 2006–2011.

Källa: SKL

Antalet privatläkare i specialiserad somatisk öppen vård med ersättning enligt nationell taxa uppgick 2011 till 549 vilket är en ökning med 10,2 procent sedan 2006.

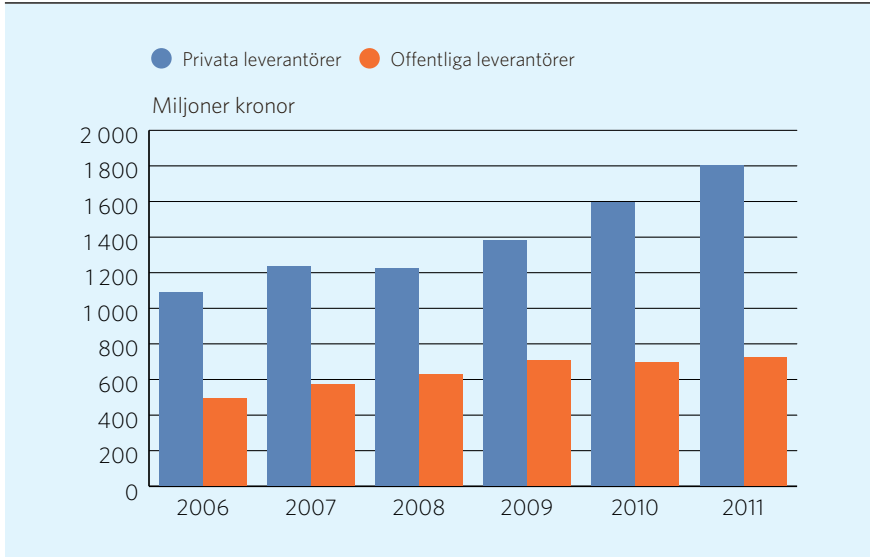
Antalet privatläkare var i stort sätt konstant mellan 2006–2008 för att sedan öka varje år. Läkare med vårdavtal ingår inte i dessa uppgifter.

Specialiserad psykiatrisk vård

Specialiserad psykiatrisk vård definieras som hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges i primärvård.

Kostnader från centrala så kallade servicekostnader ingår.

DIAGRAM 39. Landstingens köp av verksamhet inom specialiserad psykiatrisk vård 2006–2011 fördelat per leverantör, miljoner kronor.

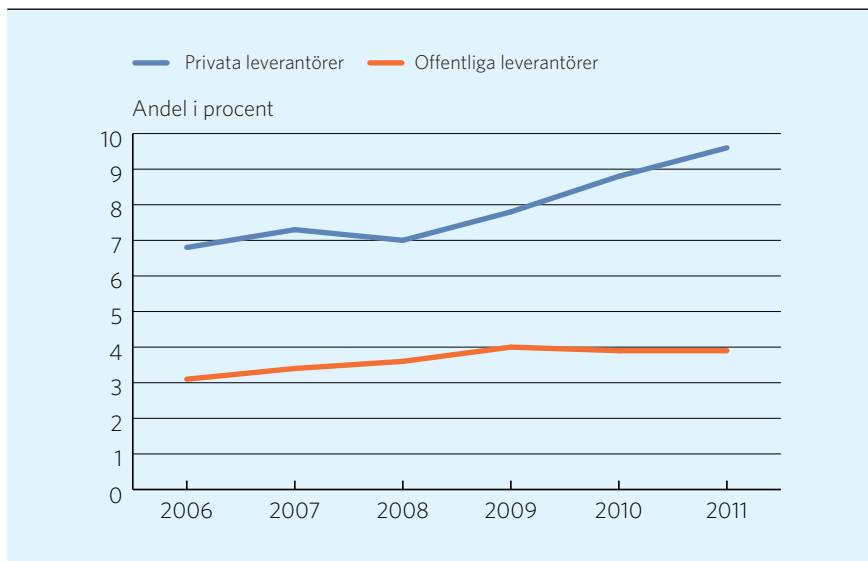

Källa: SCB VI 2000 – ekonomistatistik

Den köpta psykiatriska vården uppgick år 2011 till 2,5 miljarder kronor, Stockholms läns landsting stod för över hälften av detta belopp (1,3 miljarder kronor).

Köp från privata leverantörer svarade för 1,8 miljarder kronor eller 71 procent. Landstingen köpte vård från privata företag för drygt 1,7 miljarder kronor vilket motsvarar 92 procent av den köpta verksamheten från privata leverantörer.

DIAGRAM 40. Landstingens köp av verksamhet inom specialiserad psykiatrisk vård 2006–2011 fördelat på typ av leverantör, procentuell andel av nettokostnaden för specialiserad psykiatrisk vård.

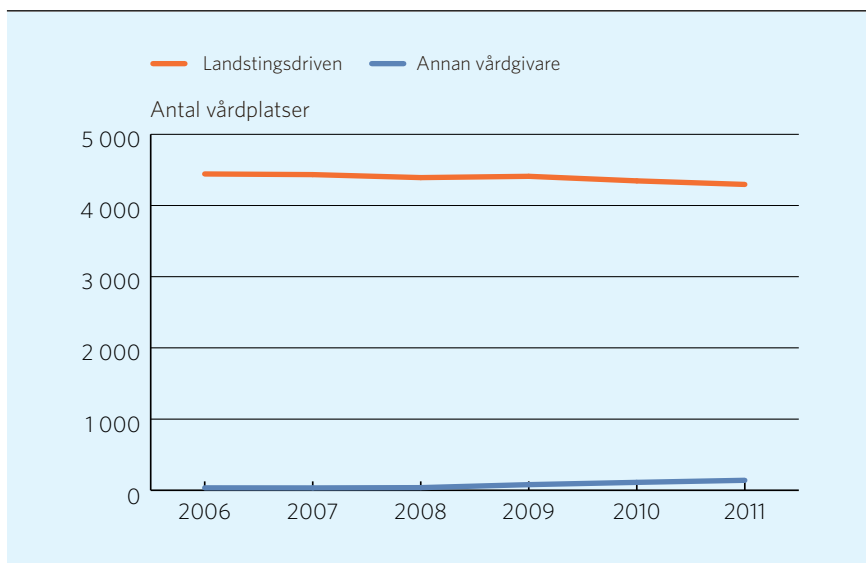

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Andel av nettokostnaden för den köpta vården från privata leverantörer har ökat från 6,8 procent år 2006 till 9,6 procent år 2011.

Förändringen mellan 2008 och 2009 beror till stor del på att man i Stockholm skrev vårdavtal med ett privat företag gällande öppenvårdsmottagningar.

DIAGRAM 41. Antal vårdplatser inom specialiserad psykiatrisk vård 2006–2011.

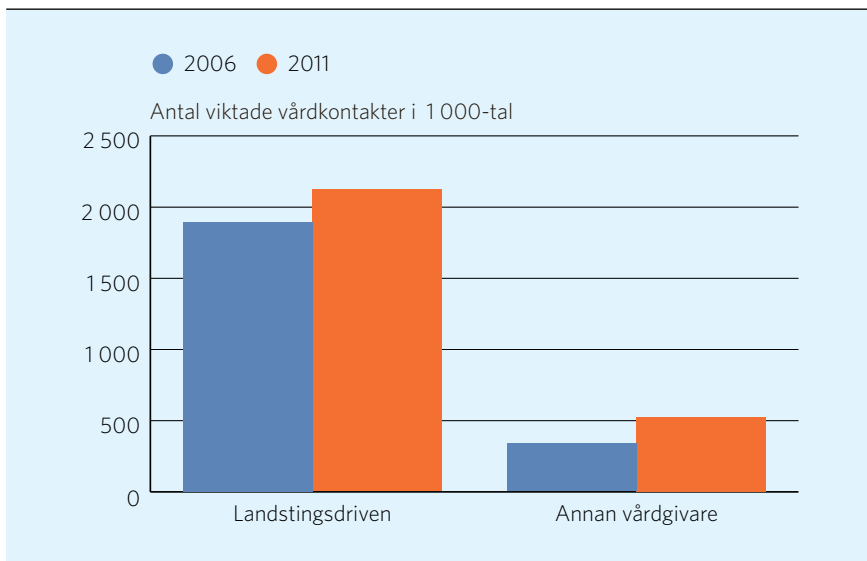

Källa: SKL VI 2000 - verksamhetsstatistik

Antalet vårdplatser inom specialiserad psykiatrisk vård har minskat från 4 477 år 2006 till 4 436 år 2011. Det är inom den landstingsdrivna vården som minskningen skett (-147 platser) medan antalet vårdplatser drivna av annan vårdgivare har mer än tredubblats under samma period, från 34 platser år 2006 till 140 platser år 2011.

DIAGRAM 42. Antal viktade vårdkontakter⁵ (1 000-tal) i den öppna specialiserade psykiatriska vården 2006 och 2011.

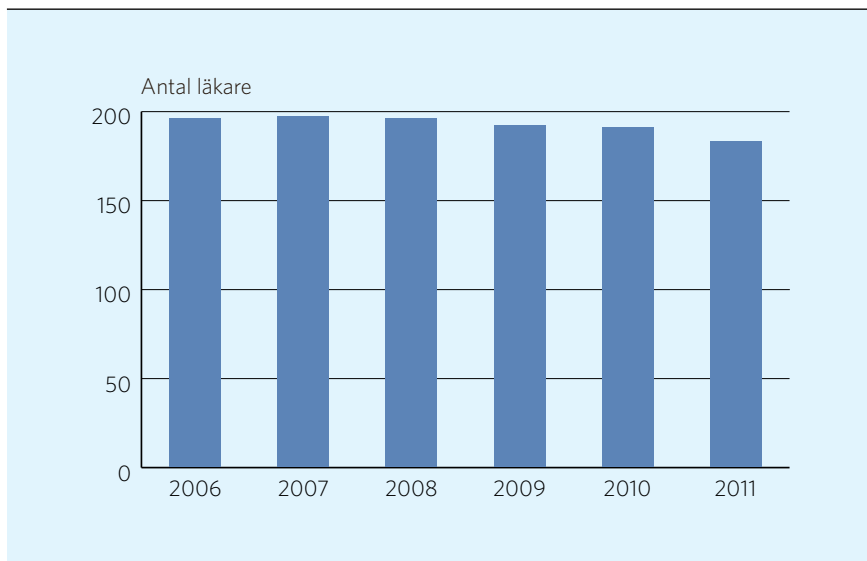

Källa: SKL VI 2000 – verksamhetsstatistik

Antalet viktade vårdkontakter⁵ i den öppna specialiserade psykiatriska vården uppgick 2011 till drygt 2,6 miljoner, av dessa producerades cirka 20 procent av en annan vårdgivare än landstingen. Antalet viktade vårdkontakter har ökat med 18,6 procent mellan 2006 och 2011.

Not. 5. Mottagningsbesök/hembesök, dagsjukvårdsbesök och hemsjukvårdsbesök hos läkare och övrig hälso- och sjukvårdspersonal inom psykiatrin. Vårdkontaktarna har viktats med hänsyn till resursåtgång. Besök hos andra personalkategorier än läkare har antagits motsvara 40 procent av ett läkarbesök.

DIAGRAM 43. Antal privata läkare i specialiserad psykiatrisk öppen vård med ersättning enligt nationell taxa 2006–2011.

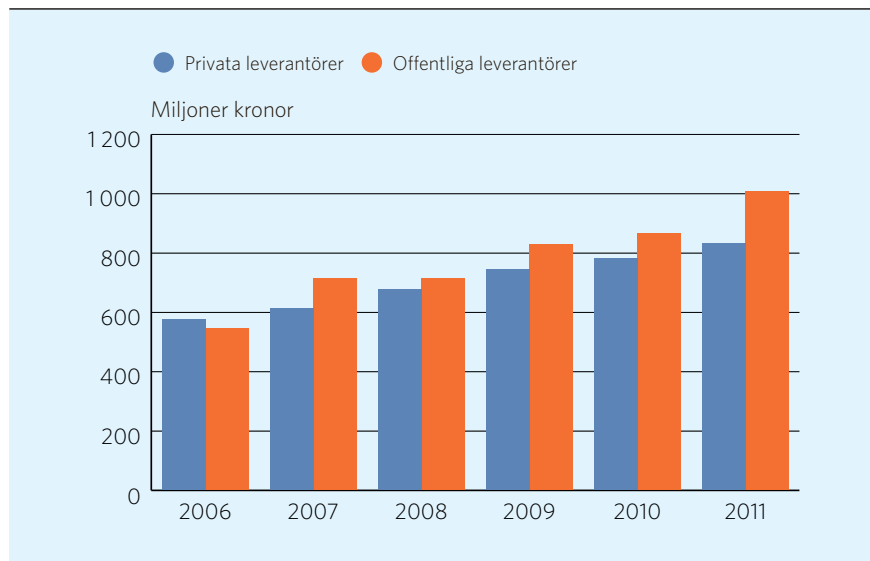
Källa: SKL

Antalet privatläkare i specialiserad psykiatrisk öppen vård med ersättning enligt nationell taxa uppgick 2011 till 183 vilket är en minskning med 6,6 procent sedan 2006. Mellan 2010 och 2011 minskade antalet läkare från 191 till 183, eller med 4,2 procent. Läkare med vårdavtal ingår inte i dessa uppgifter.

Tandvård

Tandvård definieras som allmäntandvård, kollektiv tandvård, specialisttandvård, sjukhustandvård inklusive tandvård som ges vid övriga vårdinstitutioner samt tandtekniska laboratorier.

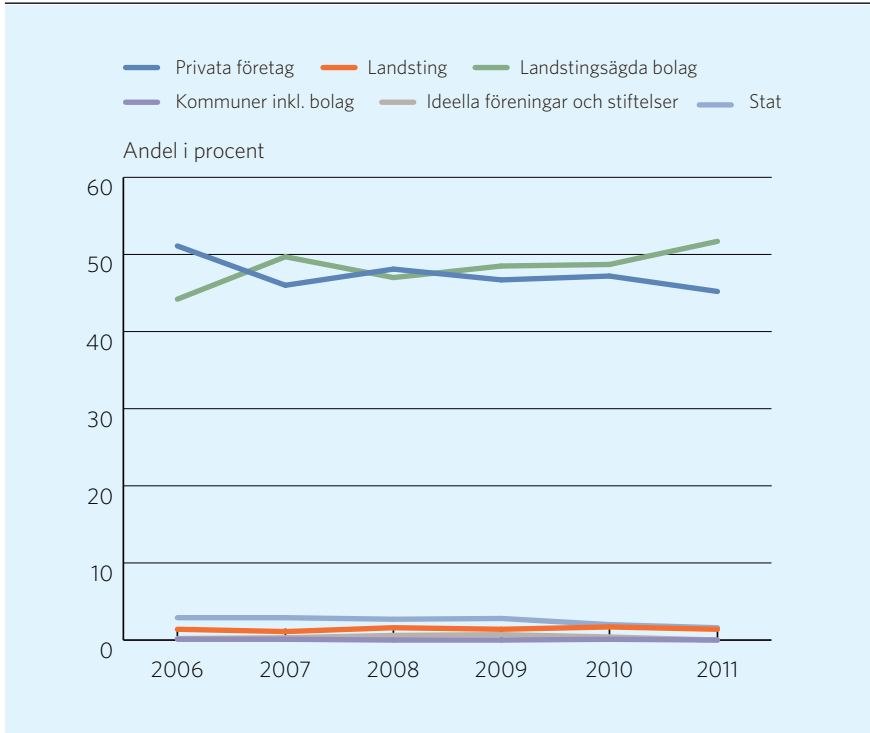
DIAGRAM 44. Landstingens köp av verksamhet för tandvård 2006–2011 fördelat per leverantör, miljoner kronor.

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Den köpta tandvården uppgick år 2011 till drygt 1,8 miljarder kronor. Köp från offentliga leverantörer, främst landstingsägda bolag, uppgick till 1 miljard kronor och från privata leverantörer, främst privata företag, 800 miljoner kronor.

DIAGRAM 45. Landstingens köp av verksamhet för tandvård 2006-2011 fördelat på typ av leverantör, andel i procent.

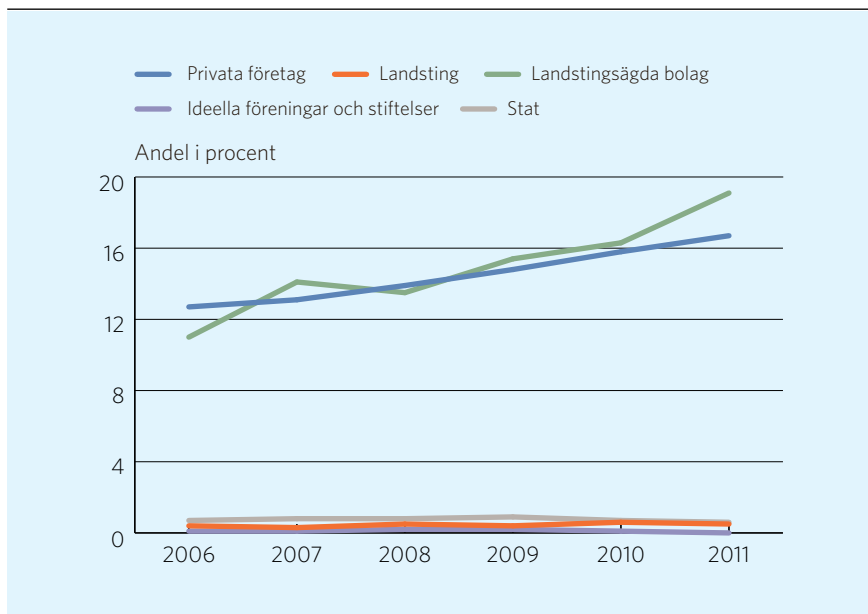

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Som tidigare nämnts har flera landsting bolagiserat sin tandvård, det gör att mer än hälften av den köpta vården kommer från ett landstingsägt bolag.

Enligt tandvårdslagen är landstingen skyldiga att erbjuda regelbunden tandvård till alla barn och ungdomar till och med det kalenderår de fyller 19 år. Lagen ger landstingen möjlighet att träffa avtal med privata vårdgivare, samtliga landsting har tecknat sådana avtal, vilket gör att 45 procent av den köpta vården kommer från privata företag.

DIAGRAM 46. Landstingens köp av verksamhet för tandvård 2006–2011 fördelat per organisationsform, andel av nettokostnaden för tandvård.

Källa: SCB VI 2000 - ekonomistatistik

Landstingens nettokostnad för tandvård uppgick år 2011 till 5 miljarder kronor av dessa avsåg 19 procent köpt verksamhet från landstingsägda bolag och närmare 17 procent från privata företag.

Bilaga 1.

Tabellunderlag kommuner

TABELL 1. Kommunernas köp av verksamhet 2006–2011, miljoner kronor.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Totala kostnader egentlig verksamhet	405 446	425 260	447 115	459 338	473 704	489 899
Köp av verksamhet totalt	47 870	52 632	58 966	66 212	73 044	77 032

TABELL 2. Kommunernas köp av verksamhet 2006–2011, fördelat per leverantör, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata leverantörer	40 804	42 106	49 628	55 865	61 955	67 102
Offentliga leverantörer	7 066	10 526	9 338	10 347	11 089	9 913

TABELL 3. Kommunernas köp från privata leverantörer 2006–2011, fördelat per organisationsform, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	29 009	29 985	36 628	42 019	47 369	51 580
Föreningar och stiftelser	10 704	10 958	11 863	12 638	13 160	14 214
Enskilda	1 091	1 163	1 137	1 207	1 426	1 308

TABELL 4. Kommunernas köp av verksamhet 2006–2011, fördelat per verksamhet, miljoner kronor.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Politisk	32	40	42	41	44	49
Infrastruktur	2 346	3 056	3 597	4 725	5 556	5 503
Kultur/fritid	524	566	610	660	704	777
Pedagogiska verksamheter	23 639	25 544	28 681	31 819	34 680	35 661
Vård/omsorg	21 211	23 166	25 626	28 468	31 156	34 113
Riktade insatser	135	261	340	500	813	929

TABELL 5. Kommunernas köp från privata leverantörer 2006–2011, fördelat per verksamhet, miljoner kronor.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Politisk	27	25	29	29	30	30
Infrastruktur	1 728	1 565	1 718	1 928	2 596	2 305
Kultur/fritid	405	453	453	499	509	564
Pedagogiska verksamheter	19 958	19 695	24 891	27 880	30 549	32 442
Vård/omsorg	18 558	20 152	22 230	25 088	27 530	30 911
Riktade insatser	128	216	306	441	741	850

TABELL 6. Kommunernas köp av pedagogiska verksamheter 2006–2011, fördelat per leverantör, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata leverantörer	19 958	19 695	24 891	27 880	30 549	32 442
Offentliga leverantörer	3 681	5 848	3 789	3 939	4 131	3 209

TABELL 7. Kommunernas köp från privata leverantörer 2006–2011, köp från fristående anordnare, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	11 890	11 402	15 862	18 181	20 206	21 483
Föreningar och stiftelser	7 826	7 982	8 697	9 319	9 716	10 567
Enskilda	242	311	332	381	626	392

TABELL 8. Kommunernas köp från privata leverantörer 2006–2011, fördelat per delverksamhet, miljoner kronor.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Förskola	6 002	6 570	7 440	8 393	9 452	10 149
Grundskola	6 578	6 810	7 565	8 279	9 069	9 304
Gymnasieskola	7 403	8 336	9 593	10 464	11 180	10 946

TABELL 9. Kommunernas köp av vård och omsorg 2006–2011, fördelat per leverantör, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata leverantörer	18 558	20 152	22 230	25 088	27 530	30 911
Offentliga leverantörer	2 653	3 015	3 396	3 380	3 626	3 196

TABELL 10. Kommunernas köp av vård och omsorg från privata leverantörer 2006–2011, fördelat per organisationsform, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	15 113	16 636	18 564	21 270	23 645	26 739
Föreningar och stiftelser	2 646	2 731	2 912	3 044	3 135	3 322
Enskilda	799	784	754	774	749	850

TABELL 11. Kommunernas köp av vård och omsorg från privata leverantörer 2006–2011, fördelat per delverksamhet, miljoner kronor.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Omsorg om äldre och funktionshindrade	13 964	14 913	16 593	19 275	21 597	24 343
Missbrukarvård för vuxna	1 788	1 815	1 929	1 867	1 929	2 054
Barn- och ungdomsvård	3 753	3 968	4 435	4 394	4 496	4 808
Övrig IFO inkl. familjerätt	338	367	396	494	497	331

Bilaga 2.

Tabellunderlag landsting

TABELL 1. Landstingens köp av verksamhet inom primärvård 2006–2011, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	5 842	6 609	7 589	8 621	10 215	11 295
Ideella föreningar och hushåll	77	64	65	64	71	81
Stat	1	1	1	0	1	-2
Andra landsting	265	278	307	293	313	277
Landstingsägda bolag	54	74	83	116	128	135
Kommuner och kommunala bolag	300	280	272	253	261	311
Länder utanför Sverige	0	2	3	1	0	0
Summa köp av verksamhet	6 591	7 382	8 403	9 463	11 116	12 232
Nettokostnad primärvård	28 525	29 644	31 869	33 237	34 277	35 301

TABELL 2. Landstingens köp av verksamhet inom somatisk vård 2006–2011, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	6 193	5 696	5 811	6 382	7 305	7 561
Ideella föreningar och hushåll	325	347	415	416	453	495
Stat	9	-28	4	12	5	15
Andra landsting	5 459	5 773	6 231	6 685	6 768	7 106
Landstingsägda bolag	3 842	4 475	5 020	5 660	6 245	6 404
Kommuner och kommunala bolag	80	111	116	97	28	22
Länder utanför Sverige	4	10	8	14	20	24
Summa köp av verksamhet	15 912	16 384	17 605	19 266	20 824	21 627
Nettokostnad somatisk vård	89 846	93 781	98 859	102 955	106 013	110 147

TABELL 3. Landstingens köp av verksamhet inom psykiatrisk vård 2006–2011, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	948	1 085	1 084	1 204	1 441	1 616
Ideella föreningar och hushåll	77	86	82	88	93	118
Stat	-2	1	4	0	0	-1
Andra landsting	461	529	590	665	668	698
Landstingsägda bolag	0	4	4	7	10	13
Kommuner och kommunala bolag	23	26	27	29	22	20
Länder utanför Sverige	0	0	0	1	2	3
Summa köp av verksamhet	1 507	1 731	1 792	1 994	2 236	2 467
Nettokostnad psykiatrisk vård	16 003	16 846	17 545	17 773	18 032	18 686

TABELL 4. Landstingens köp av verksamhet inom tandvård 2006–2011, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	573	609	668	733	776	831
Ideella föreningar och hushåll	2	4	8	10	6	1
Stat	33	38	38	43	32	30
Andra landsting	16	15	22	21	28	25
Landstingsägda bolag	496	657	651	763	802	950
Kommuner och kommunala bolag	1	1	0	0	1	0
Länder utanför Sverige	0	0	0	0	0	0
Summa köp av verksamhet	1 121	1 324	1 387	1 570	1 645	1 837
Nettokostnad tandvård	4 658	4 815	4 954	4 915	4 975	5 061

TABELL 5. Landstingens köp av verksamhet inom övrig hälso- och sjukvård 2006–2011, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	888	995	1 034	1 124	1 041	1 125
Ideella föreningar och hushåll	9	20	11	9	7	19
Stat	4	4	7	6	8	15
Andra landsting	129	85	86	109	97	133
Landstingsägda bolag	107	82	19	20	21	20
Kommuner och kommunala bolag	19	19	21	23	37	15
Länder utanför Sverige	1	0	2	2	2	0
Summa köp av verksamhet	1 157	1 205	1 180	1 293	1 213	1 327
Nettokostnad övrig hälso- och sjukvård	12 816	14 296	14 661	14 735	15 044	15 824

TABELL 6. Landstingens köp av verksamhet inom hälso- och sjukvård 2006–2011, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	14 826	15 279	16 457	18 612	21 147	22 845
Ideella föreningar och hushåll	628	732	773	809	775	879
Stat	61	35	55	10	51	58
Andra landsting	6 080	6 363	6 897	7 416	7 465	7 757
Landstingsägda bolag	4 320	5 044	5 510	6 269	6 841	7 093
Kommuner och kommunala bolag	436	451	442	408	354	374
Länder utanför Sverige	6	13	13	19	25	30
Summa köp av verksamhet	26 852	28 574	30 799	34 306	37 461	39 987
Nettokostnad hälso- och sjukvård	151 849	159 382	167 887	173 615	178 340	185 019

TABELL 7. Landstingens köp av verksamhet inom regional utveckling 2006–2011, miljoner kronor.

Från	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Privata företag	2 454	2 718	2 974	3 183	3 280	3 792
Ideella föreningar och hushåll	173	245	249	268	205	110
Stat	4	3	2	0	2	108
Andra landsting	14	13	16	16	17	20
Landstingsägda bolag	39	38	37	32	38	38
Kommuner och kommunala bolag	241	239	281	261	253	25
Länder utanför Sverige	0	0	0	0	0	0
Summa köp av verksamhet	2 925	3 257	3 559	3 759	3 795	4 093
Nettokostnad regional utveckling	13 158	14 487	15 808	16 244	17 851	18 101

Köp av verksamhet

Kommuner och landsting 2006–2011

Sveriges kommuner och landsting upphandlar allt mer verksamhet för att kunna genomföra sina uppdrag. Sveriges Kommuner och Landsting fortsätter att följa utvecklingen inom den del av ekonomin som handlar om kostnader för verksamheter som andra än den egna kommunen/landstinget driver för de egna invånarnas del.

Ladda ner på www.skl.se/publikationer

ISBN 978-91-7164-839-6

**Sveriges
Kommuner
och Landsting**

Post: 118 82 Stockholm
Besök: Hornsgatan 20
Telefon: 08-452 70 00
www.skl.se